

Täysistunto

Keskiviikko 2.12.2015 klo 13.59—20.20

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain 49 §:n ja ammattikorkeakoululain 43 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2015 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 8/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 8/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Yleiskeskustelun aloittaa edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.04 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Yliopistoväki osoitti eilen laajasti mieltään hallituksen koulutusleikkauksia vastaan. Näitä mielenosoituksia oli muun muassa Helsingissä, Turussa, Tampereella, Jyväskylän yliopistossa sekä Itä-Suomen yliopiston Joensuun-kampuksella. Eilen myöskin julkistettiin Tieteentekijöiden liiton vuosittainen palkinto. He kutsuvat sitä (Hälinää — Puhemies koputtaa) tieteenteon esteeksi: kuka teki tieteenteon suurimman esteen. Tänä vuonna tämä nimitys annettiin pääministeri Juha Sipilän hallitukselle, yliopistoja ja tutkimusta kurjistaville toimenpiteille. Tämän valinnan perusteena oli, kuinkas muuten, kolme pointtia...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Gustafsson, odotatteko hetken, niin saadaan sali rauhoittumaan. — Pyydän edustajia siirtymään käymään keskustelut tuonne salin ulkopuolelle, niin päästään täällä jatkamaan asioiden käsittelyä.

Joo, erityisesti hallituspuolueitten kannattaisi kuunnella asiaa ja kritiikkiä, joka viime viikkoina ja kuukausina on ollut poikkeuksellisen rajua. Toivon, että tämä vielä kolkuttaisi teidän omaatuntoanne. — Niin, tätä Tieteentekijöiden liiton palkintoa, sitaateissa sanottuna, perusteltiin kolmella asialla:

Yliopisto- ja tutkimusrahoituksen jättileikkaukset: Yliopistoilta ja tutkimukselta viedään yhteensä noin 500 miljoonaa euroa, ja nyt käsitteillä on erityisesti tämä yliopistoindeksin jäädyttäminen koko hallituskaudeksi. Tämä koko hallituskaudelle ulottuva jäädyttäminen on nähty poikkeuksellisen vääränä signaalina yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. (Eduskunnasta: Näin on!) Hallitus näyttää pitävän kynsin ja hampain kiinni yliopisto- ja tutkimusrahoituksen leikkauksista, vaikka hallitus on monista esityksistään jo joutanut ja luopunut kokonaan. Laajasti asiantuntijat Suomessa, kansainväliset tutkimusjärjestöt ovat hämmästelleet näitä hallituksen leikkauksia. Ne ovat todella vahingollisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

tässä tilanteessa. En käy toistamaan nyt näitä käynnissä olevia yhteistoimintaneuvotteluja, mutta jos Helsingin yliopisto, joka on ainoa yliopisto, joka on sadan parhaan joukossa, käy yt-neuvotteluja koskien 1 200:aa työntekijää, tutkijaa, professoria, niin luulisi tämän jo järkevän kylmäkiskoisintakin hallituspuolueen kansanedustajaa.

Toinen peruste oli ymmärtämättömyys perustutkimusta kohtaan. Tutkimuksellahan on avainrooli innovaatiotaloudessa. Nyt hyötyajatteluun on ympätty ilmeisesti myös perustutkimus, joka on minusta, sosialidemokraattien mielestä täysin väärin.

Ja kolmas peruste tieteen tekijöillä oli — nämä ovat minusta niin hyviä, että minun on pakko nämä täällä todeta — halveeraava kielenkäyttö tieteen tekijöistä. Kuunnelkaapa tarkasti: Lausahdukset "on kolme syytä olla professori: kesä-, heinä- ja elokuu" — täydellistä ymmärtämättömyyttä professorin työstä, sen arvosta ja merkityksestä. Sitaatti: "Mieluummin kuuntelen virkamiehiä kuin dosentteja." Kolmas sitaatti: "Niukkuus lisää luovuutta." Sitten oli vielä tämä opetusministerin patistuskirje.

Hyvät kansanedustajat, todella tässä nyt käsittelyssä olevassa hallituksen lakiesityksessä esitetään yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia muutettavaksi väliaikaisesti siten, että talousarviomäärärahaa ei korotettaisi yliopistoindeksiin ja ammattikorkeakouluiindeksiin mukaista vuotuista kustannustasoa vastaavasti. Pidämme tätä esitystä täysin harkitsemattomana, ja sitä ei voi perustella mitenkään. Siinä syödään Suomen tulevaisuuden oksaa.

Tulen ja tulemme toisessa käsittelyssä esittämään näiden hallituksen esityksiin sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen hylkäämistä.

14.10 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän täällä edustaja Gustafsson nyt puhui täyttä, painavaa asiaa. (Ben Zyskowicz: Tuo ei ole vastauspuheenvuoro, tuo on myötäpuheenvuoro!) Nämä hallituksen massiiviset leikkaukset koko koulutuspuolelle ja tässä tapauksessa yliopistoihin ovat todella huolestuttavia. Hyvin kuvasitte, edustaja Gustafsson, äsken tuota tilannetta parhaillaan. Tässä myös näkyy se tietynlainen yli mielinen asenne, mikä tällä hallituksella on ollut ammattilaisia ja tieteen tekijöitä kohtaa kaiken kaikkiaan.

Minusta oli, puhemies, aika kuvaavaa se, kun kävimme aikoinaan täällä välikysymyskeskustelua koulutusleikkauksista ja kävi ilmi, että 3 miljardia tällä kaudella koulutuksesta vähennetään ja sanotaan, että hei me kehitetään, hei me kehitetään. Nyt viimeistään pitäisi näiden luulojen karista, sillä esimerkiksi valtiovarainvaliokunnassa kysyin, löytyykö yhtäkään ekonomistia tai taloudellista tutkimuslaitosta, joka pitäisi näitä leikkauksia puollettavina, viisaina tai edes jollain tavalla siedettävinä, ja sellaisia ei tänä päivänä löydy.

Minä toivon, puhemies, (Puhemies: Aika!) että hallitus voisi perua nämä aikeensa... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

14.11 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään sosialidemokraatit ja muu oppositio vastustavat näitä yliopistoleikkauksia ja kertovat, että sen alan asiantuntijat, yliopistoihmiset, professorit, eivät pidä niitä järkevinä. Kukapa pitäisi? Mutta te kaikkina muina päivinä vastustatte kaikkia muita leikkauksia — tämä on se todellinen ongelma. Eilen olin Tutkaksen seminaarissa, missä valtiosääntöoppineet sanoivat, että heikoimmilta ei saa leikata. Jos me kaikki koulutus- ja yliopistosäästöt jätämme tekemättä, teemmekö me enemmän sitten sairaisiin, vanhuksiin, lapsiperheisiin ja muihin kohdistuvia säästöjä? (Pia Viitanen: Se on arvovalinta!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

Mutta, rouva puhemies, viime päivinä on käytetty kovia puheita valtiovarainministeri Stubbin sanomisista. Katsoin, että edustaja Alanko-Kahiluoto puhui valheesta tiedotustilaisuudessa. Tämän syksyn suurin valhe, jota toistetaan jatkuvasti, on vihreiden valhe siitä, että heillä on korvaavat säästöt koulutusleikkauksille, kun vain otetaan kilometrikorvauksista. Vielä kerran, vihreät: voisiko joku selittää, vääntää rautalangasta, miten tämä tapahtuu?

14.12 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan edustaja Zyskiewicz toi esille sen, että hallitus on tehnyt sen arvovalinnan, että se leikkaa paljon koulutuksesta ja yliopistoista. (Ben Zyskiewicz: Ja lapsilta ja sairailta ja eläkeläisiltä ja vanhuksilta!) Kannattaisi kuitenkin miettiä sitä — jos me haluamme, että Suomi nousee tästä taloudellisesta ahdingosta — että kun lasketaan nämä indeksileikkaukset yhteen, lasketaan se vaikutus, mikä Tekesin ja innovaatiojärjestelmän tukien leikkauksista tulee, niin kokonaisvaikutus on todella kova yliopistoihin, korkeakoulutukseen ja tieteeseen ja sitä kautta Suomen talouden menestymisen pohjaan.

Mielestäni edustaja Gustafsson toi hyvin esille sen yliopistoväen huolen. Suurin palautte, mitä minä olen saanut yliopistoväeltä, on se, että he ymmärtävät, että ajat ovat vaikeita, ja he jopa ymmärtävät, että heiltäkin voidaan leikata jonkun verran, mutta kun samalla sanotaan, että te pystytte saamaan vähintään saman tuloksen, kun vain tehostatte toimintaanne, niin annetaan se mielikuva, että te olette olleet laiskoja, saamattomia ja huonoja tutkijoita. Tämä kannattaa nyt, opetusministeri, korjata, koska tämä on se vihantunne ja semmoinen kiittämättömyyden tunne, mikä yliopistoissa on, että heitä ei arvosteta, (Puhemies koputtaa) ja sillä ei nosteta ihmisiä parempaan tulokseen. Kyllä nämä leikkaukset ovat virhe, mutta puhetapa on vielä pahempi virhe.

14.14 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime päivinä ministeri Stubbia on opposition toimesta erittäin rankasti syytetty vääristä tiedoista. Hän on tehnyt mokan hallintarekisteripuheenvuorossaan torstaina, sen myöntänyt, sitä pyytän nyt anteeksi. (Eduskunnasta: Se ei ollut pelkkä moka!) Tämä ei oppositiolle riitä. Te jatkatte ministerin vastuuseen vaatimista ja olette liittäneet tähän keskusteluun myös tavallisia poliittisia puheenvuoroja, joita on annettu esimerkiksi SDP:n vaihtoehtobudjetista.

Minä haluan vastata ex-ministeri Niinistölle: Teidän ryhmänne puheenjohtaja puhuu tässä yhteydessä valehtelemisestä, mutta tämän syksyn suurin valhe on se, että teillä on muka kilometrikorvausten kautta korvaavat säästöt opetus- ja koulupuolen leikkauksille. Tämä on täyttä humpuukia. Mutta tarjoan vielä kerran tilaisuuden, kun täällä on useita vihreitä paikalla: vääntäkää minulle rautalangasta, miten niistä kilsakorvauksista se 140 miljoonaa saadaan.

14.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetissa esitetään näille koulutussäästöille vaihtoehto. Se on kiistaton fakta. Siitä löytyy mustaa valkoisella, toisin kuin monista muista asioista, joita on aikaisemmin väitetty.

Mutta, arvoisa puhemies, tähän itse asiaan. Kun oppositio SDP:n johdolla esitti tänä syksynä välikysymyksen koulutusleikkauksista, silloin esitimme huolen, että näillä päätöksillä Suomen osaamistaso kääntyy laskuun. Silloin opetusministeri ja monet muut hallituspuolueista syyttivät täällä oppositiota pelottelusta. Nyt OECD on varoittanut siitä, että Suomen koulutus-, osaamistason kehitys pysähtyy. OECD on varoittanut siitä, että osaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

mistason kehitys Suomessa pysähtyy. Arvoisa ministeri, valtiovarainministeri Stubb on pyytännyt anteeksi näitä koulutusleikkauksia. Mitä ajattelette siitä, mitä itse ajattelette tästä anteeksipyyntöstä? Oletteko ajatellut, että teidän pitäisi toimia samalla tavalla? Mitä aiotte näille asioille tehdä?

14.16 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme valtiovarainvaliokunnan tiede- ja sivistysjaostossa kuulleet asiantuntijoita, ja totta kai nämä säästöt, jotka kohdistuvat varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, toisen asteen koulutukseen ja korkeakouluopetukseen, tutkimukseen, ovat hankalia ja niillä on oma vaikutuksensa. Se on ihan selvä asia. On tärkeää, että nyt seurataan näitä vaikutuksia mahdollisimman tarkkaan. Mutta me olemme siinä tilanteessa, että Suomessa joudutaan näissä suurissa pääluokissa säästämään. Minusta ei ole väärin sanoa, että me tarvitsemme kuitenkin eurosta enemmän. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö arvostettaisi sitä tärkeää työtä, mitä opetuksen ja tutkimuksen saralla tehdään. Minä olen huomannut, että esimerkiksi SDP:n vaihtoehtobudjetissa, jota täällä niin tutkimusmyönteisenä mainostetaan, otettaisiin puolet Suomen itsenäisyyden juhlarahaston pääomasta Suomen sadan vuoden itsenäisyyden kynnyksellä. Miten se edistää tutkimusta ja kehitystä, jos Suomen tärkein tutkimuksen ja kehityksen yksikkö ryöstetään, arvoisa puhemies? Ei mitenkään.

14.17 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskovicz käänsi keskustelun ministeri Stubbiin, kun oli tarvetta ja syytä keskustella koulutuksen ja tutkimuksen asemasta Suomessa. Odotin, että tähän kokoomuksen niin nuoremmat kuin vanhemmatkin valtiopäivämiehet sanovat jotakin.

Minun on pakko toistaa nyt tämä ydinkysymys. Nämä leikkaukset korkea-asteelle ovat niin suuria, että ne vaarantavat 3 300 yliopisto- ja korkeakoulutyöntekijän työpaikat. Siksi on vastuuntunnotonta ja järjenvastaista väittää, etteivät tämän mittaluokan säästöt vaarantaisi koulutusta ja tutkimusta. Sen takia me olemme tästä niin huolissamme.

Ja sitten, mikä oli puheenjohtajien lupaus vaalien alla? Koulutuksesta ei enää leikata, koska säästöt oli tehty jo aivan piripintaan, (Puhemies koputtaa) aivan piripintaan. (Puhemies: Aika!) Te jatkatte järkyttävän suurilla leikkauksilla.

14.18 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt on sosialidemokraattinen farisealainen sanahelinä huipussaan. Te olitte ministerinä, edustaja Gustafsson, silloin kun tehtiin indeksileikkaus 2012, indeksin puolitus, indeksin jäädytys 2013, ja listalla on vielä lisääkin pituutta. On totta, että korkeakoulukenttään tulee rajuja leikkauksia, jotka jättävät jälkensä, ja Suomessa tulee mitä ilmeisemmin ainakin suotuisa (Välihuuto) kehitys pysähtymään, mikäli ei (Välihuuto) kehitys pysähdy. Mutta joka tapauksessa, sosialidemokraatit, oletteko te tähänkin tarjoamassa autoveron leikkauksen peruuttamista, niin kuin olette moneen muuhun asiaan? Sitähän te olette tarjonneet niin moneen kohtaan, että kohta autoveron leikkauksen perumisen myötä meillä on jakovaraa.

14.19 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Helsingin yliopiston oman tiedotteen mukaan heitä koskevat säästöt viime hallituskaudella olivat 13 miljoonaa euroa — tämän hallituksen säästöt ovat suuruusluokaltaan 100 miljoonaa euroa. Me toki teimme koulutuksesta säästöjä viime hallituskaudella. Esimerkiksi itse jouduin perehtymään ammattikorkeakoulun tilanteeseen syvällisemmin kuin kukaan muu, ja teimme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

korjauksia niin, että ammattikorkeakouluista suurin osa oli varsin tyytyväisiä lopputulokseen. Silti tiedostimme sen, että ne leikkaukset vietiin aivan äärirajoille johtuen myöskin ikäluokkien supistumisesta. Mutta se, että nyt lyödään tuplat päälle, ei palvele isänmaata.

14.20 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Gustafsson, te olette ollut varsinainen koulutuksen leikkaaja opetusministerikautenne. Ja te varmasti tiedätte sen, miten kipeä ja vaikea tilanne tässä taloudellisessa tilanteessa on opetusministerille ja koko hallitukselle, kun koulutuksen tontille on jouduttu leikkauksien osalta menemään.

Toivon, että vihreät todellakin avaisivat sen varjobudjettinsa, ettei tule sellaista harhaluuloa, muunneltua totuutta julkisuuteen kansalle, että ikään kuin jossakin sitä rahaa olisi ja että on pahaa tahtoa, kun koulutuksesta leikataan.

Mutta haluan opetusministeriltä kysyä, kun Helsingin yliopiston kontrolle tulee todella mittavat säästöt, apteekkikompensaatio poistetaan ja Helsingin yliopisto joutuu kohtuuttoman suuren taakan kantamaan, onko mahdollista, että tähän löydetäisiin ratkaisu — tämä koskee vuoden 2017 budjettia. Näin voitaisiin välttyä tältä kohtuuttomuudelta. Esitän, että näin todellakin tehtäisiin. Valtiovarainvaliokunnassa kyllä tarkkaan on käyty nämä säästöt läpi, ja pidämme tärkeänä, että hallitus ja opetusministeri tarkkaan katsovat, että opetuksen ja tutkimuksen laatuun ei näillä säästöillä kosketa. Mutta se tulee olemaan todella, todella vaikea toimi ja tehtävä.

14.22 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yliopistoihin on kohdistunut säästöjä 90-luvulta alkaen. Tiedämme sen hyvin, että oli ensin tämänlainen valtiontalouden säästöohjelma, jonka avulla on leikattu henkilöstöstä ja hallinnosta, ja viime kaudella ja sitä edellisellä kaudella on leikattu yliopistoilta.

Mutta, hyvä hallitus, se, mitä te nyt teette, on se, että te aiheutatte suomalaisille yliopistoille suurimmat yt-neuvottelut kuin niissä on koskaan ollut itsenäisen Suomen aikana. Yksin pääkaupunkiseudulta joudutaan irtisanomaan 1 500 yliopisto-opettajaa. Tämä ei voi olla vaikuttamatta suomalaisen korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen laatuun. Ja kun ottaa huomioon, että korkeatasoinen opetus ja tutkimus ja innovaatiot ovat kuitenkin se, jolla pieni Suomi voi maailmalla pärjätä, niin täytyy sanoa, että hallitus ei tee tässäkään kohtaa säästöistään vaikuttavuusarviointia. Te syöksette Suomen luokkayhteiskunnaksi ja viette meiltä edellytykset pärjätä kansainvälisillä markkinoilla. (Puhemies koputtaa) Nämä ovat barbaarisia, typeriä, idioottimaisia säästöjä. Mitenkään ette voi niitä täällä puolustella.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Andersson, Lindtman ja Räsänen ennen ministerin vastausta, ja sitten jatketaan keskustelua.

14.23 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Kivelälle ja edustaja Sarkomalle: Se, että Suomen historiassa joskus on tehty huonoja päätöksiä, ei ole mikään perustelu jatkaa huonoa ja sivistykselle tuhoisaa politiikkaa. (Sari Sarkomaa: Niin ei ole kukaan sanonut!) Te olette nyt jäädyttämässä nämä indeksit koko loppuvaalikaudeksi, eli tämä on paljon radikaalimpi säästölaki kuin ovat olleet nämä aikaisemmat lait, mihin tässä äsken on viitattu. (Eero Heinäluoma: Ja se jää voimaan!)

Sitten ministerille: Minun mielestäni tälle hallitukselle voi antaa kunnian siitä, että se on perunut aika paljon sen huonoja ja paljon kritiikkiä saaneita esityksiä. Nämä koulutukseen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

kohdistuvat jättileikkaukset ovat yksi eniten kritiikkiä saaneita esityksiä, mitä tämä hallitus on antanut. Jopa EK ja Etla pitävät tätä huonona arvovalintana. Mutta miksi hallitus koulutuksen kohdalla ei ole valmis pätkeäkään muuttamaan kantaansa kaikesta tästä hyvin perustellusta kritiikistä huolimatta?

14.24 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä on hyvä muistuttaa edustaja Kivelälle, joka täällä näitä edellisen kauden päätöksiä kritisoi, että on totta, että perussuomalaiset vastustivat kaikkia näitä koulutussäästöjä, (Eero Heinäluoma: Näin kävi!) mutta nyt kun he ovat päässeet valtaan, ovat hallituksessa, he eivät peru yhtään näistä päätöksistä. (Eero Heinäluoma: Ei yhtään!) Yhtään viime kauden koulutussäästöä perussuomalaiset eivät peru. (Krista Kiuru: Ja tekevät isommat säästöt!) Päinvastoin, he tekevät 3 miljardia säästöjä tämän lisäksi, siis 3 miljardia tämän lisäksi.

Mutta, arvoisa puhemies, päivän uutinen on se, että nyt hallituspuolueista on tunnustettu, että ne huolet, jotka oppositio alkusyksystä esitti, ovat oikeita. Kivelä äsken tunnusti, että tämä vaikuttaa osaamistasoon. Nyt tulee kritiikkiä jopa kokoomuksesta, joka aina on leikkaamassa pipipintaan, tappiin asti ja sen yli.

Arvoisa ministeri, te sanoitte, että koulutuksesta ei enää säästetä, sanoitte niin ennen vaaleja ja sanoitte vielä vaalien jälkeen. Mitä te sanotte tälle alalle, (Puhemies koputtaa) pitäisikö teidän pyytää anteeksi näitä puheita?

14.25 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ymmärtää talouden tasapainottamisen tarpeen, ja siksi olemmekin monissa kohdin tukeneet hallitusta myös näissä tavoitteissa. Mutta sellaisia leikkauksia, sellaisia säästöjä ei kannata tehdä, jotka syövät taloudellisen kasvun edellytyksiä ja samalla vaikeuttavat tosiasiallisesti kestävyysvajeen taittamista. Varmasti korkeakoulukentässä ja yliopistoista löytyy tehostamisen tarvetta, sitä täytyy etsiä. Mutta kyllä on rehellisyyden nimissä sanottava, että kyllä nämä leikkaukset, jotka korkeakoulukenttään osuvat, ovat ylimitoitettuja. Sen takia kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt hallituksen esittämään verrattuna suurempaa määrärahaa yliopisto- ja korkeakoulukenttään, ja toivon, että hallitus vielä harkitsisi hyvin vakavasti tätä, ettei tehdä karhunpalvelusta tulevaisuudelle. (Eduskunnasta: Millä rahoitetaan?)

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Grahn-Laasonen, 3 minuuttia.

14.26 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa rouva puhemies! Siinä mielessä me olemme tässä salissa samassa veneessä, että kaikki eduskuntapuolueet ovat viime vuosina osallistuneet koulutusleikkauksiin ja olleet niitä tekemässä. Entinen ministeri Gustafsson ja entinen ministeri Kiuru, te olitte oikein urakoitsijoita tässä koulutusleikkausten suhteen, (Välihuutoja) mistä tunnen teitä kohtaan sympatiaa, koska tämä taloustilanne Suomessa on erittäin vaikea, me kaikki tiedämme sen.

Vuosia olemme keskustelleet siitä, että tarvitaan isoja ratkaisuja, isoja päätöksiä, joilla tasapainotetaan Suomen taloutta ja joilla saadaan Suomen velkaantuminen pysäytettyä ja joilla saadaan Suomi käännettyä terveen talouden tielle, ja näissä talkoissa ja tällä matkalla me nyt olemme tässä hallituksessa. Itse olen lukuisia kertoja, edustaja Lindtman, eri yhteyksissä ollut erittäin pahoillani ja olen tänäänkin siitä, että joudumme tekemään koulutukseen isoja leikkauksia, ja ne tuntuvat erittäin vaikeilta myös itselleni, siitäkin syystä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

olen koulutuksen puolesta puhunut koko poliittisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen urani.

Mutta samaan aikaan, kun olemme tässä tilanteessa, että näitä leikkauksia joudutaan viemään eteenpäin, olen nostanut esiin eri yhteyksissä sen, että vahingollisimmaksi nämä leikkaukset muuttuvat, jos ne tehdään juustohöyläperiaatteella ja sieltä täältä joudutaan kurostamaan toimintaa. Paljon järkevämpää olisi se, että kykenisimme tekemään toimintatapojen ja rakenteiden uudistuksia, joilla rakennettaisiin vahvempia osaamiskeskittymiä, selkeämmän työnjaon korkeakouluja, selkeämmän profiilin korkeakouluja, joissa osaaminen tuotaisiin yhteen, ja sitä kautta löydetäisiin, muun muassa yhteistyön kautta, sellaisia rakenteellisia säästöjä, jotka eivät vahingoittaisi tai vahingoittaisivat mahdollisimman vähän sitä ydintä eli korkeakoulutusta ja korkeakoulutuksen laatua ja tutkimuksen laatua Suomessa. Uskon, että tämä on mahdollista — tätä samaa projektia ovat monet edelliset opetusministerit edistäneet — eli että saisimme tätä rakenteellista kehittämistä eteenpäin, ja siinä on edettykin.

Nyt kun tilanne on erityisen vaikea, on tärkeää ottaa entistä suurempia harppauksia eteenpäin siinä työssä, ja tätä arvokasta työtä tehdään korkeakouluissa nyt ympäri Suomea. Hallitus on pyytänyt esitykset helmikuuhun mennessä tästä kehittämistyöstä. Toivon myös oppositiolta tukea tähän kehittämiseen ja tähän tärkeään tehtävään, jossa Suomen tutkimuksen laatua tässä vaikeassakin tilanteessa pyritään nostamaan. En sano, että tilanne on helppo, mutta minä uskon, että tässä on paljon mahdollisuuksia meidän edessämme. Yhdenkään tutkijan työpanosta minä en halua vähätellä, enkä yliopistoissa tai ammattikorkeakouluissa työskentelevien henkilöiden. Siellä tehdään aivan erinomaisen hyvää työtä ja monesti vielä paljon pidempää työpäivää kuin keskimäärin.

Se, mihin haluan kiinnittää huomiota, on näiden korkeakoulujen toimintatavat ja se toiminta ja rakenne, jonka ohjaamisen tehtävä opetus- ja kulttuuriministeriöllä on. Tähän olen kiinnittänyt huomiota ja pyytänyt myöskin — viimeksi viime perjantaina Professoriliiton valtuustossa sekä useissa keskusteluissa, joita olen käynyt yliopisto- ja ammattikorkeakouluväen kanssa — esityksiä siitä, mitä voisimme ministeriössä tehdä enemmän, ja myöskin siitä, millä tavalla (Puhemies koputtaa) voitaisiin byrokratiaa purkaa niin, että tutkijoiden työaikaa käytettäisiin entistä enemmän siihen itse ydintoimintaan eli siihen tutkimukseen ja vapautettaisiin heidät ylimääräisestä paperityöstä.

14.30 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä todeta heti alkuun ministerille, että me emme ole samassa veneessä. Me emme todellakaan ole samassa veneessä, koska tässä juuri kävi ilmi, että Helsingin yliopistolle kohdistuvat säästöt koko viime kautena olivat 13 miljoonaa euroa, te langetatte 100 miljoonan säästöt samalle porukalle. Me emme ole todellakaan samassa veneessä. Viime hallituskaudella tehtiin välikysymys 2,7 miljardin koulutusleikkauksista, jotka todella kipein sydämin tehtiin, mutta kun te ette peru niistä mitään vaan sen sijaan langetatte 3 miljardin koulutusleikkaukset siihen päälle, niin voin todeta, että me emme ole samassa veneessä.

Minusta on hirvittävän tärkeää todeta, että kun nyt ollaan tilanteessa, jossa yliopisto- ja ammattikorkeakouluväki ovat menettäneet luottamuksen teihin, niin se on minusta todella, todella iso juttu. Ei ole mielenosoituksia ollut aikaisemmin korkeakouluväellä, ei ole ollut sellaista hätää kuin tällä hetkellä on. Minä todella toivon, ministeri, että vakavoidutte tämän uhan alla. (Puhemies koputtaa) OECD todisti, että Suomen kilpailukyky on parhaiten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

rakennettu osaamisella (Puhemies koputtaa) — jonka te nyt panitte päreiksi. (Puhemies: Aika!) Sitä en tule antamaan anteeksi.

14.31 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit vastustavat todella koulutusleikkauksia, sosiaaliturvan leikkauksia, työllisyysmäärärahojen leikkauksia ja suunnilleen kaikkia muitakin. Samalla he esittävät mittavaa investointipakettia homekouluihin ja niin edelleen, erittäin hyviä asioita — mutta. Sitten te vielä lupaatte yli 35 000 työpaikkaa ilman, että veroaste nousee yhtään, ja vielä lupaatte, että valtion velkamäärä ei kasva siitä, mitä hallitus on ilmoittanut tai talousarvioonsa ottanut. Tämä on sellainen täysin käsittämätön kokonaisuus, joka ei voi olla toimiva. Jos olisitte viime kaudella saaneet näillä omilla toimenpiteillänne aikaan käännöksen Suomen taloudessa, niin kiittäisin teitä, mutta nyt sitä ei voi tehdä, koska otitte viime kaudella 25 miljardia lisää velkaa ja 100 000 työttömän määrä oli se, mikä kasvoi viime kaudella. Teidän on syytä kyllä nyt käydä ihan alkeista lähtien tämä politiikkanne uusiksi.

14.32 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lähinnä tähän edustaja Kankaanniemen ei- totuudessa pysyttelevään propagandaan liittyen totean, että teillä on ollut jo viikko aikaa tutustua vaihtoehtobudjettiimme, jossa tekemällä oikeudenmukaisempia arvovalintoja ja satsaamalla työpaikkoihin ja kasvuun tässä ja nyt luomme kasvua.

Puhemies! Minä en nyt kuullut ministerin puheenvuorossa valitettavasti sitä, että hän olisi millään tavalla ollut katuvainen sen suhteen, että luvattiin, että koulutuksesta ei leikata, ja kuitenkin 3 miljardin jättileikkaukset nimenomaan tämä hallitus on tekemässä perumatta niitä edellisiä. Tämä on todella iso asia. Sen sijaan ministeri keskittyi taas kerran kritisoimaan edellistä hallitusta, oppositiota, ja minä en näe tässä ratkaisua. Valta on nyt teillä, arvoisat hallituspuolueet. Täällä on tunnustettu se, että nämä leikkaukset ovat vahingollisia. Sen tekivät muun muassa edustaja Sarkomaa Helsingin yliopiston kohdalla ja edustaja Kivelä. Nyt kun te olette näitä katumusviikkoja viettäneet, ihan oikein peruneet hulluja esityksiä, eivätkö nämä koulutussäästöt nyt ole niitä, joita perumalla nimenomaan saamme aikaan kasvua tulevaisuudessa?

14.33 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Ei ole mikään uutinen, jos minä sanon tai meidän eduskuntaryhmämme jäsenet sanovat, että nämä koulutusleikkaukset ovat vaikeita — totesimme sen jo viime eduskuntakaudella. Mielestämme nyt meidän pitäisi olla yhdessä veneessä ja etsiä ratkaisuja siihen, että Suomeen syntyisi uusia työpaikkoja ja yrittäjyyttä, lisää verotuloja, jotta me emme olisi tässä vakavassa tilanteessa, että me joudumme tekemään myöskin budjettileikkauksia. Pidän erittäin tärkeänä, että eduskunta antaa vahvan näkemyksensä esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, että hallitus myöskin katsoo, millä tavalla voidaan turvata koulutuksen ja tutkimuksen laatu, ja siinä on varmasti paljon vielä tehtävää.

Mutta erittäin pettynyt olen siihen, kun niin suurella suulla täällä on oppositio puhunut koulutuksen puolesta. Oikein rehellisesti odotin teidän varjobudjettejanne, että siellä olisi ollut vinkkiä tai neuvoa hallitukselle, mutta eipä löytynyt mitään. Toivon todella, että erityisesti vihreät avaisivat nyt sitä varjobudjettiaan ja kertoisivat, mistä ne rahat sitten löytyvät koulutuksen säästöihin. Jos sieltä oikeasti (Puhemies koputtaa) löytyy, niin kyllä vielä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

luetaan — budjetti ei ole kiinni. Mutta eipä näyttänyt löytyvän, niin että olen siitä aidosti hyvin pettynyt.

14.35 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On kylä hämmäntävää nyt kuulla, etteivät hallituspuolueiden edustajat ole löytäneet varjobudjeteista lainkaan mitään vaihtoehtoja. Kävimme tässä salissa niitä kyllä juurta jaksain viime viikolla läpi. Kävimme läpi myös tätä vihreiden vaihtoehtobudjetissaan esittämää relevanttia vaihtoehtoa koulutusleikkauksille kilometrikorvausten ylikompensaation pienentämisestä ja avasimme sitä rautalangasta vääntäen. Olen valmis tekemään sen vielä, mutta siihen ei ehkä minuutti tunnu riittävän, koska hallituspuolueiden edustajat eivät vieläkään ymmärrä, mistä on kyse. Mutta 140 miljoonaa siellä on esitetty vaihtoehtoisena säästöjen kohdentamiskohteena. On kyllä kummallista, että ministeri Grahn-Laasonenkin esittää, että heidän on pakko leikata koulutuksesta, ikään kuin mitään muuta säästöjen kohdentamiskeinoa ei olisi esitetty. Kyllä niitä esitetty on, mutta en tiedä, onko hallituspuolue koomuskaan ollut ollenkaan kuulolla niitä esittäessä.

14.36 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu on tyypillistä keskustelua silloin, kun ajat ovat vaikeita. On selvää, että kun kansakunta elää reilusti velaksi ja tuotanto laskee, niin kuin muuan edustaja totesi viisaasti tässä asiassa, jos kansakunta ei enää investoi vaan syömme omaa pääomaamme koko ajan, niin sillä tiellä tulee loppu ja hyvin äkkiä. (Välihuutoja) Toivoisinkin, arvoisat kollegat, että tässä keskustelussa otettaisiin aidosti kantaa siihen, miten me voisimme saada uuden kasvun aikaan. Sehän on hallituksen tärkein tehtävä, että saamme uusia työpaikkoja. Verotuloja ei tule, ja velkaa emme pysty takaisin maksamaan, jos ei ole tuloja, mistä maksaa. Se on yksityistaloudessa ja valtiontaloudessa molemmissa sama yhteinen kohtalonyhteys: jos ei ole tuloja, niin ei pysty velkojaan maksamaan eikä pysty sitten elämään normaalia elämää. Ainoa vaihtoehto on saada meidän kannattavuutemme oikealle tolalle, että pystymme myymään tavaroita ulkomaille, saamaan kilpailukykyä paremmaksi ja uusia työpaikkoja, ei tarvita mitään teidän esittämiänne velanottokonsteja taikka muita tällaisia. Ne on käytetty jo 100 miljardilla, hyvät kollegat.

14.37 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! On kyllä erikoista, että vielä joudutaan kuulemaan tässä sanoja "joudutaan leikkaamaan", "on pakko" viime viikon keskustelun jälkeen, jossa viisi oppositiopuoluetta eri tavoin esitti, että näihin leikkauksiin ei ole pakko mennä, asia voidaan ratkaista toisella tavalla. Eli nyt, jotta tämä keskustelu olisi rehellistä, ehdottaisin, että hallituspuolueiden edustajat poistavat nyt nämä sanat vokabulaaristään ja käyttävät vaikka sanaa "valinta", "me valitsimme näin", vaikka niin, että sanotte, että teidän mielestänne professorit ovat laiskoja tai että opettajat pyörittävät peukaloitaan, koska neidän ovat tässä tilanteessa ehkä sitten niitä sopivia argumentteja — valinta tämä on, tähän ei "jouduttu" millään tavalla.

Hoskonen kysyi tästä kasvun synnyttämisestä. On verrattain suuri yksimielisyys siitä, että jos koulutuksesta leikataan, niin kasvun edellytyksiä siinä leikataan myös. (Puhemies koputtaa)

Ja Sarkomalta kysyisin, lukiko hän nyt oikeastaan näitä vaihtoehtobudjetteja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

14.38 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että yliopistoindeksin soveltaminen on ollut vaihtelevaa viime kaudellakin, kuten näistä lakiesityksen perusteluistakin käy ilmi. Nyt esitetään kuitenkin aikaisempaa paljon pidemmälle meneviä toimenpiteitä, eli yliopistoindeksiä esitetään jäädytettäväksi kokonaan vuosiksi 2016—2019. Tämä on todella negatiivinen signaali yliopistoille, tutkimukselle, ylimmälle opetukselle, opiskelijoille ja viime kädessä koko yhteiskunnalle.

Mikäli te hallituksessa haluatte nyt näihin indekseihin puuttua, niin voisitteko tehdä sen edes yksi vuosi kerrallaan? Kun teette sen näin pitkäksi aikaa yhdellä kertaa, niin tämä määrärahojen jälkeenjääneisyys voi osoittautua paljon, paljon suuremmaksi kuin nyt arvioidaan. Sen takia toivoisin, että voisitte harkita aina vuoden kerrallaan. Tosiaan nyt tuntuu vähän siltä, että valtiovalta ei halua uskoa pitkäjänteisyyttä edellyttävään yliopisto-opetukseen ja tutkimukseen. Tämä on hyvin surullinen asia Suomelle.

14.39 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä olen kyllä hyvin pahoillani siitä, että täällä hallituspuolueiden edustajat, erityisesti kokoomuksen edustajat, ovat käyttäneet hyvin provokatiivisia puheenvuoroja opposition vaihtoehtobudjeteista, opposition vaihtoehtoista ja sen jälkeen kävelleet tästä salista ulos. Täältä ovat lähteneet niin edustaja Zyskowicz, niin ministeri Grahn-Laasonen kuin nyt tuoreimpana edustaja Sarkomaakin. Eli tämä keskustelu on nyt jälleen hyvin yksipuolista, aivan kuten se oli silloin, kun kävimme täällä tätä vaihtoehtobudjettikeskustelua. Myös silloin hallituspuolueiden edustajat ja ministerit kävelivät tästä salista ulos.

Ministeri Grahn-Laasonen, ennen kuin hän lähti, kertoi, että tässä on nyt kyse talouden tasapainottamisesta. No, koulutusleikkaukset ovat sellainen asia, että kun me nyt näiden kautta sitten tasapainotamme taloutta ja teemme kovia arvovalintoja, kovia säästöjä, niin nämä ovat jälleen suoraan tulevaisuusleikkauksia. Nämä kostautuvat meille huomenna, nämä säästöpäätökset, mitä tänään tehdään.

Olen pahoillani siitä, että tämä keskustelu jälleen kerran kääntyy hyvin yksipuoliseksi sen takia, että hallituspuolueiden edustajat eivät tähän halua osallistua.

14.40 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä kompaaan edustaja Marinia. On kansanedustajan kannalta todella, todella hämmästyttävää olla tilanteessa, jossa puhuu melkein tyhjille hallituspuolueiden riveille eikä ole ministeriä paikalla. (Välihuutoja) Se ei ainakaan edistä tätä keskustelua.

Mietitään, miten Suomi voisi nousta tästä. Me tarvitsemme uusia työpaikkoja. Miten niitä työpaikkoja saadaan? Me saamme innovaatioilla, me saamme osaamisella, me saamme sillä, että me keskitymme siihen.

Minusta edustaja Adlercreutzin puheenvuoro oli aivan loistava: ei enää puhuta "joutumisesta", vaan pitää puhua siitä, että te teitte arvovalinnan, ja kun puhutaan siitä, että nämä asiat ovat "pakko", niin se ei vain pidä paikkaansa.

14.41 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä varmaan sen takia on osa hallituspuolueen jäsenistä poistunut, kun teillä ei ole antaa mitään hyviä lääkkeitä työllisyyteen ja kasvuun, te vain vastustatte kaikkea. On totta, että koko Suomi kipuilee työttömyyden kanssa. Se heijastuu myös julkiselle sektorille. Tämä on erittäin ikävä asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

Aalto-yliopiston rehtori Tuula Teeri sanoo, että on tutkimusalueita, jotka olivat ajankoh-
taisia 30 vuotta sitten, mutta eivät ole enää. Nyt tarvitaan tulevaisuuden osaamisen enna-
kointia, ja nyt yliopistojen on pakko tehostaa. Minä en tiedä, missä veneessä edustaja Kiu-
ru istuu, mutta Suomi-veneessä ei ole rahaa. Nyt on pakko tehostaa ja tehdä asioita toisella
tavalla. Ja on todella ikävää, että säästö-Suomi kohdistaa leikkauksia myös koulutukseen.

14.42 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on juuri näin —
niin kuin täällä jo useammat kollegat ovat sanoneet — että aina ensin hallituksesta vaadi-
taan vaihtoehtoa oppositiolta ja sitten, kun oppositiosta esitetään, toinen porukka lähtee sa-
lista ulos ja se porukka, mikä tänne näköjään jää, ei sitten ole kuunnellut niitä vaihtoehtoja.
Edustaja Huhtasaari, voidaan mennä tuohon kuppilaan käymään vaikka SDP:n vaihtoeh-
toja kädestä pitäen läpi.

Kaksi asiaa, minkä takia näistä koulutusleikkauksista pitääkin puhua:

Ensimmäinen asia on todella se, että ennen vaaleja kaikki lupasivat, ja osa vielä vaalien
jälkeenkin, että koulutuksesta ei leikata. Silti tehtiin toisenlainen valinta, ja hallitus tämän
arvovalinnan teki. Nyt teidän pitäisi kyllä täällä perusteella sitä sen sijaan, että lähdetään
luikertelemaan jonnekin muualle.

Toinen asia on se, että kyllä tämän meidän taloudellisen kasvumme kannalta nämä ovat
juuri niitä tulevaisuusleikkauksia, joista edustaja Marin tässä puhui. Nyt me leikkaamme
sitä tulevaisuuden menestystä. Suomi on aina nojannut korkeaan osaamiseen, ja tällä sitä
murennetaan.

Sitten vielä viimeiseksi: Kun täällä aina puhutaan, että ei ole mitään rakenteellisia uu-
distuksia oppositiolla, niin kysynpä nyt, että no, mikä on se hallituksen näkemys sitten
näistä koulutuksellisista rakenneuudistuksista? Näköjään teidän ainoa rakenteellinen uu-
distuksenne koulutukseen on se, että irtisanotaan tuhansittain yliopistojen ja ammattikor-
keakoulujen henkilöstöä. (Puhemies: Aika!) Sekö nyt rakenteita uudistaa?

14.44 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja
Räsänen puheenvuoroon on helppo yhtyä. Tosiaankin eilen ja tänään Studia-messuilla mo-
net nuoret miettivät, minkälainen tulevaisuus heillä on Suomessa. Valitettavasti näiden
nuorten tulevaisuus tätä menoa on hyvin näköalatonta näiden päätösten ja näiden vaikutus-
ten johdosta.

Täällä on paljon puhuttu rakenteellisista uudistuksista. Kyllä yliopistot ymmärtävät,
mitä rakenteellinen uudistus tarkoittaa, kyllä ammattikorkeakoulut ymmärtävät, mitä ra-
kenteellisella uudistuksella tarkoitetaan, mitä yhteistyöllä tarkoitetaan. He ovat valmiita te-
kemään tätä yhteistyötä, mutta sitä yhteistyötä ja sitä uudistusta ei pysty tekemään, jos mat-
to vedetään pois alta. Lähes 3 miljardin leikkaukset — millä tavalla näitä uudistuksia teh-
dään?

Ollaan puhuttu paljon vaihtoehdottomuudesta. Tässä meillä on näitä vielä muutama li-
sää tarjolla. Tässä on SDP:n vaihtoehto, ja varmaan vihreillä löytyy oma vaihtoehto ja kai-
killa muilla oppositiopuolueilla. Se vaihtoehto, mikä meillä on, on se, että tätä pakettia ei
rakennettaisi tällä tavalla. Tämä on kohtuuton paketti, tämä on väärin, tämä on epäoikeu-
denmukainen, ja tästä kärsivät ennen kaikkea suomalainen tulevaisuus ja suomalaiset nuo-
ret.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

14.45 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tosiaan edustaja Adlercreutz käytti hyvän puheenvuoron sanoessaan, että kysymys on valinnoista. Tässä kyllä erityisesti nyt SDP:tä, jolla on kokemusta budjettien ja vaihtoehtobudjettien rakentamisesta, pyytäisin kertomaan meille, mitkä teidän menolisäyksistänne hallituksen esitykseen verrattuna ovat niitä, jotka te valitsette poistettaviksi vuoden päästä, jos mentäisiin teidän varjobudjetillanne, koska tässähän oli 400 miljoonaa ihan selvästi sellaisia kertaluontoisia — Sitraa, joka muuten myös aiheuttaisi yt-neuvottelut siellä, ja niin poispäin — ja toiset 400 miljoonaa rahoitusveroa ja höttöä, joka tulisi harmaan talouden tuloista, joihin ei kukaan sillä kerroinprosentilla, minkä te esititte, usko. Eli 800 miljoonaa euroa on hyvin ilmassa, valitettavasti. Nämä 400 miljoonaa kertaluontoisia ovat vähintäänkin sellaisia, että teidän täytyy kertoa, mitkä säästöpoistot te palauttaisitte vuoden päästä, jos mentäisiin teidän mukaanne.

Hankala on koulutuksen tilanne kaikkien mielestä. Sen näkee ehkä myöskin tässä osassa salia tämän osanottajaprocentin osalta, mutta kyllä samalla myös on niin kuin tässä mainittiinkin, että kyllä toki paha paikka opettaa myös viilaamaan sieltä, missä vähiten sattuu, eli kyllä minä uskon esimerkiksi Helsingin yliopiston hyvin tuntien, että täällä pitää (Puhemies koputtaa) pystyä tekemään muuta kuin (Puhemies: Aika!) juustohöylää, ja kannustan kyllä ministeriä ohjaamaan tässä säästöä... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

14.46 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kysymys on siitä, miten me ajattelemme, että Suomessa saadaan syntymään kasvua ja uusia työpaikkoja. Siitä tämä koko asia on kiinni. Meidän pitää saada tuloja, verotuloja, meidän pitää saada uskottavuutta siihen, että Suomi menestyy. Sen vuoksi koulutus on aivan keskeinen asia, jotta me voimme tarttua niihin asioihin, mitä tulevaisuudessa tarvitaan.

Meillä on nyt ilmastokokous menossa Pariisissa. Jos se onnistuu ja kun se onnistuu, ilmaston myötäiset investoinnit nelinkertaistuvat maailmassa. Tähän tarvitaan osaamista, jotta pääsemme mukaan näihin investointeihin. Eli kysymys on siitä, että meidän täytyy ymmärtää ja nähdä, mihin panostamalla Suomi selviää ja suomalaiset selviävät.

Toinen asia on se, että tarvitsemme myöskin näitä nopeita toimia, tässä ja nyt, ja siihen kohdistetaan muun muassa tämä 400 miljoonaa plus heikompiosaisilta leikkausten peruminen. Ne ovat niitä, joilla saadaan liikkeelle kasvua tässä ja nyt.

14.47 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Indeksikorotusten jädyyttäminen on kipeä asia. Eihän kukaan halua koulutuksesta leikata, mutta taloustilanne on vakava, ja se pitää ymmärtää. Edellisellä kaudella leikattiin rajusti, se on pohjana valitettavasti näille leikkauksille.

Vaihtoehtobudjeteista on jäänyt mieleen energiaveron raju kiristys. Se vie viimeisetkin työpaikat. Realismia niissä oli hyvin vähän.

Mutta miten rahoitustilannetta sitten voitaisiin parantaa, jos ajatellaan koulutusta? Koulutusvienti on yksi suuri mahdollisuus. Haluaisin opposition mielipiteen siitä. Muun muassa jos mennään vaikka Uuteen-Seelantiin, siellä viidenneksi suurin vientiala on koulutusvienti, miljardien tuotto tulee siitä. Se on yksi semmoinen valopilkku, mitä voidaan tulevaisuuteen ajatella. Meidän ei pitäisi vain pelkästään olla toistemme kimpussa täällä salissa vaan yrittää löytää näitä valopilkkuja, miten saadaan lisää rahaa koulutukseen ja Suomen taloutta virkistämään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

14.48 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotenkin tuntuu niin kovin pahalta, tuntuu juuri sen takia pahalta, että täällä ne ihmiset, jotka tekevät päätöksiä, eivät kanna niistä minkäänlaista vastuuta. Hallituksessa työskenteleminen ja oleminen tarkoittaa sitä, että teillä on kaikki mahdollisuudet tehdä poliittisia päätöksiä ja poliittisia arvovalintoja, ja opposition tehtävä on kertoa, ovatko nämä arvovalinnat oikeita vai vääriä meidän näkökulmastamme. Ja sitä kritiikkiä pitää kestää, koska sitä varten teillä on valta, että te olette kansalle myöskin velvollisia avaamaan näiden päätösten pohjia.

Kyllä me nyt kysymme teiltä, mitä järkeä on näin laajamittaisissa koulutusleikkauksissa, kun kaikki kilpailukykyelvitykset näyttävät päinvastaista, niin kuin OECD:n selvitys 90-luvun alun laman päätöksistä, joissa aidosti satsattiin tutkimukseen ja tuotekehitykseen ja korkeakoulutukseen. Nyt te toimitte täysin päinvastoin. Sosialidemokraattinen vaihtoehtobudjetti lähtee siitä yksinkertaisesta reseptistä, että osaamisella luodaan kasvua. Sen takia me emme näitä koulutusleikkauksia hyväksy ja olemme ne rahoittaneet osana tätä budjettia.

14.50 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru täällä hiljattain sanoi, ja jotkut muutkin sanoivat, että koulutuksesta leikataan 3 miljardia. Se ei ole oikea luku, ja se on väärä tapakin laskea. (Krista Kiuru: Miten niin?)

Arvoisa puhemies! Me nyt tällä hetkellä otamme velkaa jokaista syntyvää lasta kohden vuodessa lähes 100 000 euroa. Minusta se on ihan liikaa. Jos me haluamme katsoa tätä velkaa myöskin yliopistonäkökulmasta, voisimme järjestää opintomatkan kreikkalaiseen yliopistoon tai kriisimaiden yliopistoihin. Siellä ei paljon kysytä, kun salkkumiehet tulevat EU:sta ja sanovat, kuinka paljon tästä pitää leikata. Eli Suomen on välttämätöntä tutkimuksen ja kehityksen kannalta saada meidän velkaantumisemme hallintaan.

Me voimme myöskin yliopistoissa tehdä uudistuksia. Meillä on esimerkiksi Itä-Suomen yliopistossa, Turussa hyviä kokemuksia yhteistyöstä, jopa yhdistymisestä. Varmaan Helsingin yliopiston vastapainoksi on syytä katsoa Länsi-Suomessa, Lapissa, Itä-Suomessa korkeakoulujen yhteistyötä. (Eduskunnasta: Näin toimitaan, näin toimitaan!) Se ei tarkoita kampusten lakkauttamista vaan yhteistyötä ja uudistamista sillä tavalla, että saadaan myöskin lisää vaikuttavuutta ja taloudellisuutta.

Minä uskon, että kun Suomen talous saadaan liikkeelle, arvoisa puhemies (Puhemies koputtaa) — meidän ongelmamme ovat rakenteellisia, sitä täällä ei ymmärretä — (Puhemies koputtaa) niin olisi erittäin tärkeätä saada...

Puhemies Maria Lohela: Nyt meni jo yliajalle.

14.51 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On kuitenkin tarpeellista pitää tiettyä perspektiiviä tässä asiassa. Surullista on tietysti tehdä kaikki nämä leikkaustoimenpiteet. Erityisesti koen kipeästi sen Helsingin yliopiston kohdalla, joka on minun oma rakas alma mater. Mutta muistetaan kuitenkin tämä perspektiivi, kun sanotaan, että 25 vuotta on yksi sukupolvi — noin 25 vuotta sitten valmistuin itse — kuinka paljon volyymit ovat siitä kasvaneet. Ei silloin osattu nykyisen kaltaisista unelmoidakaan. Korkeakoulutuksen budjetti on käytännössä lähes kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Se on hieno asia, mutta koska yliopistojen kehittäminen, korkeakoulujen kehittäminen, on pitkäjänteistä työtä, niin kyllä tämä vaikuttaa siihen, että jämähdetään paikalle (Puhemies koputtaa) ja kehitys pysähtyy.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

14.52 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todella surullista kuunnella, miten hallituspuolueiden jäsenet yksi toisensa perään antavat todistusta siitä, miten he eivät ymmärrä tiedepolitiikasta eivätkä yliopistoista yhtään mitään. (Olavi Ala-Nissilä: Miten niin?) Keskustan Ala-Nissilä sanoi täällä, että yliopistoissa täytyy tehdä rakenteellista uudistamista ja että nyt ei leikata vaan tehdään rakenteellisia uudistuksia. (Olavi Ala-Nissilä: En minä niin sanonut!) Ihan tiedoksi teille, että suomalaisissa yliopistoissa ollaan niin pahassa tilanteessa, että siellä ollaan yhdistämässä oppiaineita, kokonaisia tieteenaloja tulee häviämään. Suomesta lähtee ulkomaille enemmän tutkijoita, enemmän professoreita, enemmän opiskelijoita kuin koskaan. Suomessa on meneillään kovemmat yt-neuvottelut yliopistoissa ja korkeakouluissa kuin ikinä itsenäisen Suomen aikana. Tässä tilanteessa te kehtaatte sanoa yliopistolaisille, että yliopistoissa pitää tehdä enemmän vähemmällä. Ministeri Rehn on sanonut, että perustutkimuksessa pitäisi tehdä enemmän kaupallista kilpailua edistävää tutkimusta, (Puhemies koputtaa) ja hän osoittaa tällä tavalla, että hän ei ymmärrä yhtään, mitä on perustutkimus.

14.53 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä näistä vaihtoehtoista on puhuttu, niin minun mielestäni olisi hyvä palauttaa mieleen myöskin, mikä on tämä hallituksen vaihtoehto, jolla me saamme työllisyyttä ja kasvua aikaiseksi. Kun oppositiopuolueet näissä eri vaihtoehtobudjeteissa ovat esittäneet lisäpanostuksia koulutukseen, työllisyyden hoitoon, investointeihin, niin hallitus esittää siis, että me leikkauksilla ja palkanalennuksilla saamme Suomeen työllisyyden kuntoon ja talouden kasvamaan. Kyllä minun mielestäni on aika selvää, mikä näistä vaihtoehtoista on uskottavampi tapa lisätä työpaikkojen määrää.

Sitten kun ministeri ja myös muut edustajat täällä ovat perustelleet näitä koulutusleikkauksia valtiontalouden säästöillä ja sillä, että pitää saada velkaantumisen taantumaa, niin suurin osa tästä kritiikistä, mikä on esitetty näitä leikkauksia kohtaan, on esitetty juuri talouspoliittisesta näkökulmasta: on sanottu, että nämä leikkaukset ovat uhka meidän kilpailukyvyille, nämä uhkaavat leikata talouskasvua, nämä muodostavat esteen uusien työpaikkojen ja uusien yritysten synnylle. (Puhemies koputtaa) Eli tuo argumentti ei kannu.

Ja lopuksi: Kun edustaja Sarkomaa sanoi, että hän on pettynyt vaihtoehtobudjetteihin, niin kyllä minä olen pettynyt siihen, että tässä tilanteessa ministerillä ei ole aikaa edes istua täällä keskustelun loppuun.

14.54 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Alanko-Kahiluoto, jos tuo puheenne on kuva siitä, mikä on kunnioituksen taso hallituksen edustajia kohtaan, niin ei voi sitten välttämättä ihmetellä, että kaikki eivät paikalla ole. Itse silti olen.

Edustaja Adlercreutz piti kyllä ihan hyvän puheenvuoron. Kyllä minä näen, että yliopistot tekevät arvokasta työtä, tämä näin myös Turun ja Helsingin yliopiston kasvattina. Mutta toisaalta olen kyllä hieman hämmästynyt, jopa surullinen, sosialidemokraattien täällä esittämistä puheenvuoroista. Teidän mielestänne ei pidä kohtuuttomasti leikata pienituloisilta — siitä olen samaa mieltä. Keskituloiset olisi mielellään jätettävä rauhaan — no, näinhän se on. Mutta on se kumma, että hyvätuloiset akateemikotkin ovat täysin koskemattomia työväenpuolueelle, ja kehitysapuakin pitäisi kasvattaa. On se erikoista. Sosialidemokraatit ovat nykyään tällainen punainen ei-puolue kaikissa asioissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

Perustuslaissa määritellään, että sivistykselliset perustehtävät pitää yliopistojen hoitaa. Jos ja kun se toteutuu, minä olen tyytyväinen, että jatkossakin pienituloisenkin perheen lapsi voi päästä yliopistoon ja sivistykselliseen kukoistukseen.

14.56 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En olisi kyllä uskonut, että perussuomalaiset täällä nyt tällä tasolla puhuvat sosialidemokraattinen vaihtoehdosta, jossa me puolustamme koulutusta laajasti, me puolustamme yliopistoja ja olemme todella huolissamme näistä yt-menettelyistä ja siitä, että väkeä pistetään pois. Tämä on todella vakava asia, ja hallituspuolueen luulisi olevan hivenen nöyrempi näissä kysymyksissä. Ei se vastaus, arvoisat edustajat, tule siitä, että oppositiota haukutaan, rätkäytetään täällä, vaan kyllä täytyy kantaa itse vastuu. Hallituksen oman vaihtoehdon iso ongelma on se, että hallitus ei tee yhtäkään tointa, jolla lisätään työpaikkoja tässä ja nyt. Ainoa, mihin te uskotte, on pakkolait, joilla väen vängällä työmieheltä, -naiselta leikataan palkkoja ja jotka voisivat vaikuttaa aikaisintaan 2017. (Olavi Ala-Nissilä: Byrokratiaa puretaan koko ajan!) Mitä teette työpaikkojen eteen tässä yhteydessä?

Toinen iso ongelma: leikkaamalla koulutuksesta te hidastatte talouskasvua, te hidastatte talouskehitystä ja kaiken kukkuraksi tarjoatte erittäin epätasa-arvoisen tulevaisuuden suomalaisille lapsille ja nuorille.

14.57 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siihen, kuka kantaa vastuuta, on selkeä vastaus: Hallitus kantaa vastuuta. Hallitus kantaa vastuuta myöskin koulutuksesta. Ongelma opposition varjobudjeteissa on tulorahoituksen epärealismi. (Eduskunnasta: Juuri näin!) Tämä on se juttu, että kyllähän me kaikkea hyvää voimme laittaa menopuolelle, mutta pitää olla realismia myöskin tulopuolella, ja se on poikkeuksetta niin vihreillä kuin sosialidemokraateilla aivan utopiaa. Tämä on ongelma.

Tästä keskustelusta kyllä kieltämättä tulee déjà vu. Mehän kävimme tätä keskustelua kesäkuun alussa. Huomasin tässä tämmöisen nettilehden otsikon: "Kuulinko oikein, että SDP leikkasi toisen asteen koulutuksesta enemmän kuin hallitus?" Tämä on otsikko tässä näin. Ministeri Grahn-Laasonen ihmetteli tätä kesäkuun alussa, kun täällä selvisi, että keskiasteen koulutuksesta demarit leikkaavat enemmän kuin hallitus. (Eduskunnasta: Näin oli!) Kiuru sanoi täällä, että hallituksella on kaikki mahdollisuudet tehdä ratkaisuja. Niin oli muuten viime hallituksellakin, sosialidemokraateillakin. Teillä oli työryhmä, jonka johdossa oli demari. Muistaakseni, oliko niin, edustaja Gustafsson johti tätä työryhmää, (Puhemies koputtaa) Rinne oli mukana, (Puhemies: Aika!) ja tämä yliopistojen kehittäminen tuli tämän vaalikauden puolelle.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Gustafsson ja Lindtman, ja sitten jatketaan keskustelua puhujalistalla.

14.58 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Turusen puheenvuorossa tuli hyvin paljon asiaa asian sivusta ja väärää tietoa. (Kaj Turunen: Ohhoh!) Itse asiassa se, mitä ajattelin sanoa edustaja Elomalle, sopii hyvin sanottavaksi perussuomalaisille ja laajemminkin. Edustaja Elomaa totesi, että valtiontalous on ongelmissa. Niin on, mutta meillä on se ero, että sosialidemokraatit ja oppositio näkevät tieteen, opetuksen ja tutkimuksen investointina, (Outi Alanko-Kahiluoto: Hyvä puheenvuoro!) eivät kulueränä. Tämä on ihan olennainen ero. Ja kun me samanaikaisesti tiedämme,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

että Saksassa lisätään panostuksia tieteeseen ja tutkimukseen — myös Pohjoismaissa — niin nyt tällä teidän väärällä politiikallanne me jääme jälkeen meidän keskeisistä kilpailijamaistamme keskeisen tuotantopääoman, tutkimuksen ja koulutuksen, leikkausten johdosta. Menikö perille?

14.59 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanon vielä kerran sen, mikä täällä on toistettu monta kertaa. Perussuomalaiset eivät nyt peru yhtään niistä päätöksistä, joita he viime kaudella kritisoivat, kun he ovat saaneet valtaa. (Pia Viitanen: Ja keskustalla sama!) Sen lisäksi te teette 3 miljardia päälle ja moninkertaistatte Helsingin yliopiston säästöt.

Näistä vaihtoehtobudjeteista, jotta tulee kirjatuksi, vielä kerran: Nostan hattua, että Kai Mykkänen on ainoa kokoomuslainen, joka on salissa silloin, kun puhutaan koulutuksesta ja sivistyksestä. Nostan Mykkäselä tältä hattua, että hän on ainoa kokoomuslainen, joka on täällä salissa. Mutta on sanottava, että Sitralla oli viime vuonna 15 miljoonaa ylijäämää. Jos vain puolet otetaan, laitetaan tase töihin ja laitetaan kertaluontoisiin menoihin... Kertatulot, kertamenot, ne löytyvät meidän vaihtoehtobudjeteistamme. Tase töihin.

Mutta, arvoisa puhemies, tämän keskustelun suurin uutinen on se, että täällä hallituspuolueen edustajat tunnustavat, että näillä päätöksillä, niin kuin Kivelä totesi, osaamistason nousu pysähtyy. Eli hallitus siis tekee tietoisesti sen valinnan, että Suomen osaamistason nousu pysäytetään. Miettikää, (Puhemies: Aika!) mikä vaikutus sillä on kilpailukykyyn, edustaja Hoskonen.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan puhujalistaan.

15.00 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Gustafssonkin omassa puheenvuorossaan totesi, julkisti Tieteentekijöiden liitto eilen valintansa vuoden tieteenteon esteeksi. Tänä vuonna tämän kyseenalaisen kunnian sai tämä hallitus ja tämän hallituksen esittämät toimenpiteet, jotka kurjistavat yliopistoja ja tutkimusta. Niistä yksi merkittävimmistä on juuri korkeakoulujen ja perustutkimuksen rahoituksen jättileikkaukset.

Hallituksen esitys korkeakoulujen indeksin jäädyttämisestä koko vaalikaudeksi on yksi keskeinen tapa, jolla tätä sivistykselle ja tutkimukselle tuhoisaa politiikkaa toteutetaan. Vuosina 2016—2019 indeksien jäädyttämisen yhteenlasketun vaikutuksen arvioidaan olevan noin 160 miljoonaa koko korkeakoulukentällä. Näiden säästöjen lisäksi korkeakouluihin iskee ensi vuoden talousarvioon sisältyvät leikkaukset, apteekkimaksun kompensoinnin poisto sekä Tekesin rahoitukseen tehtävät isot leikkaukset.

Tämä hallitus on nyt kerralla esittämässä indeksien jäädyttämistä koko vaalikaudeksi. Se tarkoittaa sitä, että säästöt jäävät voimaan, vaikka taloustilanteessa tapahtuisikin myönteinen muutos. Mikäli talous elpyy, kustannustaso nousee mutta korkeakoulujen asema vaikeutuu entuudestaan, jos indeksijäädytykset ovat voimassa. Oikeudenmukaisempi tapa säästää, jos säästöjä haluaa tehdä, olisi jäädyttää indeksit joka vuosi erikseen. Tätä on myös sivistysvaliokunta omassa mietinnössään painottanut. Sellainen toimintatapa antaisi korkeakoulukentälle edes jonkunlaista toivoa paremmasta. Professoriliiton mielestä indeksien jäädyttäminen nyt (Hälinää — Puhemies koputtaa) esitetyllä tavalla on erittäin negatiivinen signaali yliopistoille, tutkimukselle, ylimmälle opetukselle, opiskelijoille... (Hälinää)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Andersson, odotatteko hetken. — Arvon edustajat! (Jukka Gustafsson: Edustaja Ala-Nissilä!)

...ja — edustaja Ala-Nissilä voi varmaan myös tulla pönttöön, jos on jotain sanottavaa — viime kädessä koko yhteiskunnalle. Viesti on, että valtiovalta ei enää halua uskoa pitkäjänteisyyttä edellyttävään yliopisto-opetukseen ja -tutkimukseen.

Arvoisa puhemies! Eilen eri puolilla Suomea osoitettiin mieltä koulutukseen kohdistuvia leikkauksia vastaan. Tuhannet ihmiset olivat taas kerran lähteneet liikkeelle tämän hallituksen korkeakoulupolitiikkaa protestoimaan. Tämä hallitus on tähän mennessä jo muuttanut tai vetänyt takaisin useita esityksiä, jotka ovat saaneet paljon kritiikkiä julkisuudessa. Uskallan väittää, että koulutukseen kohdistuvat leikkaukset ovat eniten kritiikkiä saaneita säästöesityksiä. Sen lisäksi, että se sivistyksellisestä näkökulmasta on tuhoisaa, se on myös talouspoliittisesti haitallista. Jopa Elinkeinoelämän keskusliitto ja Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ovat kritisoineet ylisuuria leikkauksia koulutukseen. Tästä laajasta kritiikistä huolimatta hallitus ei ole muuttanut kantaansa koulutusleikkauksiin pätkääkään. Minusta se osoittaa, että tässä on aidosti kyse tietoisesta poliittisesta valinnasta. Tämä hallitus ei arvosta eikä ymmärrä tieteen ja tutkimusten merkitystä, ei sivistyksellisessä eikä taloudellisessa mielessä.

Perustuslakivaliokunta esitti omassa lausunnossaan poikkeuksellisen kovaa kritiikkiä tätä lakiesitystä kohtaan. Perustuslakivaliokunnan mukaan valmisteluun liittyy vaikutusarvioiden osalta vakavia puutteita, ja näiden puutteiden vuoksi valiokunnan mielestä on välttämätöntä, että opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa huolellisesti yliopistojen perusrahoituksen leikkausten tosiasiallisia vaikutuksia yliopistojen toimintaan ja mahdollisuuteen suoriutua tehtävistään.

Arvoisa puhemies! Me olemme Suomessa nyt tilanteessa, jossa ei enää ole varmuutta siitä, onko korkeakouluilla mahdollisuuksia hoitaa perustehtäviään ja suoriutua niistä. Nyt ei puhuta mistään rakenteellisista uudistuksista, ei puhuta tehostamisesta, vaan leikkauksista, jotka aidosti uhkaavat murentaa suomalaisen koulutusjärjestelmän ja tutkimuksen perustaa.

15.05 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Nämä yliopistojen rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset vaikuttavat merkittävästi yliopistojen perustehtäviin, opetukseen ja tutkimukseen. Useiden yliopistojen perustoiminnot ovat lamautumassa. Lisäksi useat yliopistot ovat aloittaneet yt-neuvottelut henkilöstön vähentämiseksi. Samaan aikaan yliopistoilta vaaditaan muun muassa ympärivuotista opetusta ilman lisärahoitusta.

Indeksikorotusten tekemättä jättäminen ammattikorkeakouluille vaarantaa niiden lakisääteisten perustehtävien laadukkaan ja tuloksellisen toteuttamisen. Ammattikorkeakoulut ovat parhaillaan toteuttamassa monivuotisia sopeuttamisohjelmiaan. Ne ovat perustehtävässään kuitenkin sitoutuneet kantamaan vastuunsa Suomen talouden uudistamisesta profiloitumalla sekä tiivistämällä yhteistyötä eri korkeakoulutoimijoiden sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa, ja monet ammattikorkeakoulut tekevät erittäin vaikuttavasti tätä toimintaa. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, jos taloudellinen perusta ei ole pitkäjänteinen. Nyt tämä kaikki on vaarassa.

Erityisen ikävää tässä esityksessä on se, että nämä vaikutusarvioinnit puuttuvat lähes kokonaan. Tähän jopa perustuslakivaliokunta puuttui, ja sen mielestä vaikutusarvioinnin puutteiden takia on välttämätöntä, että OKM seuraa huolellisesti yliopistojen perusrahoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

tusten leikkausten tosiasiallisia vaikutuksia yliopistojen toimintaan ja mahdollisuuteen suoriutua tehtävistään. Erityisen tärkeää on seurata myöskin sitä, miten perusrahoituksen merkittävä väheneminen vaikuttaa tutkimuksen laatuun ja toteuttamisedellytyksiin sekä tutkimukseen perustuvan opetuksen tasoon ja saatavuuteen.

Minä toivonkin kovasti, että hallitus olisi valmis korjausliikkeisiin, vaikka sitten tulevaisuudessa budjeteissa, sillä on ihan selvää, että nämä vaikutukset Suomen tulevaisuuteen ja uusiin innovaatioihin ja kehitykseen tulevat olemaan aika murskaavia.

15.07 Nasima Razmyar sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ehdotus jäädyttää korkeakoulujen indeksit on näköalaton. Se on tässä keskustelussa jo huomattu tänään, mutta myös ennen tätä. Yliopistoilta tämä leikkaa yli 100 miljoonaa ja ammattikorkeakouluilta reilusti yli 50 miljoonaa. Indeksien jäädyttäminen kokonaisuudessaan — eli yli 2 miljardin leikkaukset koulutukseen ja sivistykseen — ei lisää Suomen kilpailukykyä, vaan toimii juuri päinvastoin. Hallituksen valitsema suunta on aivan jotain muuta kuin sen asettamat tavoitteet ja myös ne vaalilupaukset, joista aina välillä on hyvä muistuttaa täällä.

Hallitus väittää, että leikkaukset pakottavat yliopistot kehittämään ja uudistumaan. Arvoisa hallitus — josta nyt tässä kovin montaa ei ole enää paikalla —, todellisessa maailmassa kehittämistä ja uudistamista ei voi tehdä olosuhteissa, joissa leikkaukset romuttavat suomalaista koulutusjärjestelmää, olosuhteissa, joissa joudutaan epäilemään ylipäättään siitä, pystyvätkö korkeakoulut suoriutumaan edes niistä perustehtävistä. Tämän huolen on esittänyt myös perustuslakivaliokunta, samoin siitä on keskusteltu paljon meillä sivistysvaliokunnassa.

Hallitus ei ole kunnolla arvioinut indeksien jäädyttämisen todellisia vaikutuksia. Tällä hetkellä arvio on vain vuodesta 2016, mutta se ei kerro koko totuutta koko kaudesta 2016—2019. Se ei kerro, kuinka suuren sosiaalisen velan ja sivistyksen kuilun hallitus on jättämässä jälkeensä. Yliopistojen leikkaukset vaikuttavat suoraan opetukseen ja tutkimukseen sekä niiden molempien laatuun. Lisäksi monet yliopistot joutuvat indeksien jäädytysten vuoksi vähentämään henkilökuntaansa, jota ei ole todellakaan ollut tähän mennessä kovin paljon liikaa. Ammattikorkeakouluissa toteutetaan tällä hetkellä monivuotista sopeutusohjelmaa. Ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet uudistamiseen ja parempaan yhteistyöhön toisten yksiköiden sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa, joten on turha täällä sanoa, että ei haluta tehdä uudistusta tai niitä rakenteellisia muutoksia. Tämä uudistaminen ei edelleenkään ole kunnolla mahdollista, jos jatkuvasti leikataan eikä olla valmiita panostamaan uudenlaiseen koulutukseen. Sitähän me haemme tässä.

Valtavan, kokonaisuudessaan yli 2 miljardin kokoisen negatiivisen signaalin jättäminen ja lähettäminen korkeakouluille, tutkimukselle, opetukselle, nykyisille opiskelijoille ja tulevaisuuttaan vielä etsiville nuorille on lyhytnäköistä — se on yksinkertaisesti lyhytnäköistä. Se antaa väärän viestin ajassa, jossa tutkimus, sivistys ja osaaminen ovat avaimia menestykseen. Me tarvitsemme Suomeen osaamista, me tarvitsemme Suomeen tutkimusta, mutta me tarvitsemme ennen kaikkea hyvin selvästi tänne Suomeen lisää arvostusta sivistykselle. Se näyttää nyt puuttuvan.

15.11 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Suomen menestysresepti on aina ollut se, että me olemme vaikeinakin aikoina osanneet panostaa koulutukseen, tutkimukseen ja osaamiseen. Tämän reseptin varassa suomalaisten osaamistaso on vuosikymmenten aikana nousut, ja olemme rikastuneet kansakuntana kaikilla mittareilla mitattuna. OECD on toden-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

nut, että 90-luvun lama ja sinä aikana tehty poliittiset päätökset olivat juuri niitä, jotka todellisuudessa toivat Suomelle paljon enemmän kilpailukykyä kuin toisin toimimalla olisi tapahtunut. 90-luvun syvän laman aikana, kun raha oli loppu, silloinen pääministeri Lipposen hallitus päätti tukea rakennemuutoksen läpivientiä ja uuden kasvun synnyttämistä juuri panostamalla koulukseen, osaamiseen ja innovaatioihin. Suomi kävi samaan aikaan läpi isoa elinkeinorakenteen muutosta, mutta kasvu alkoi, kun sitä aidosti vauhditettiin osaamiseen panostamalla. Uuteen kasvuun panostaminen kannatti, sillä huonoja taloudellisia aikoja seurasi kasvun ja taloudellisen vakauden aika, ja juuri tuosta ajasta me olemme kovin kiitollisia, kun takaisin menneeseen nyt katsomme.

Arvoisa puhemies! On totta, että edelliset hallitukset, niin pääministeri Kataisen kuin Stubbinkin hallitukset, joutuivat tekemään säästöjä koulutukseen. Se tässä vain ihmetyttää, se on hyvin erikoista, että kun näitä säästöjä myös kritisoi silloisen opposition johdolla — eli keskustan ja perussuomalaisen johdolla — ja silloin pidettiin tehdyn välikysymyksen mukaan 1,7 miljardin säästöjä kohtuuttomina ja sellaisina säästöinä, jotka rapauttavat kansallista osaamis pohjaa, niin olemme täällä istuntosalissa toteamassa, että näitä säästöjä ei peruttu, vaan uusi hallitus päätti, että tehdään 3 miljardin säästöt siihen päälle. On hyvä todeta, että valtiovarojen sivistysjaostossa olemme todenneet jo meidän omassa työssämme, että opetusministeriöön kohdistuvat 2,4 miljardin säästöt plus siihen päälle ne muut säästöt, jotka koskevat tieteen ja tutkimuksen ja innovaatioihin käytössä olevaa rahoitusta, johtavat siihen, että 3 miljardia säästetään. (Martti Mölsä: Missä ajassa?) — Kumulatiivisesti vaalikauden loppuun mennessä.

Arvoisa puhemies! On hyvä todeta myöskin se, että nyt ollaan aika kovassa tienhaarassa. Täällä ei auta hallituspuolueen todeta, että ajat ovat vaikeita, säästää pitää, kun osaamisella on nimenomaan luotu kasvua. Jos me ajattelemme, että 3 300 työpaikkaa vähemmän tieteestä, tutkimuksesta, korkeakouluista, siis yliopistoista ja ammattikorkeakouluista, tulevalle vaalikaudella luo enemmän kasvua kuin se, että me olisimme jättäneet ja säilyttäneet nämä työpaikat, niin varmaan sillä logiikalla kovin pitkälle ei pötkitä, siis sillä, että tämä suuri muutos, jonka te viette nyt läpi tällä hallituksen esityksellä, olisi toivottava. Siksi minusta olisi tärkeää, että me myöntäisimme, että virhe on nyt tapahtumassa. Viisautta on olla viisas ajoissa, ei viisas myöhemmin.

Nämä yliopiston ja tutkimusrahoituksen jättileikkaukset tarkoittavat käytännössä sitä, että me viemme 500 miljoonaa euroa yliopistoilta ja tutkimukselta pois. Kuka meistä uskoo, että tällaiset säästöt olisivat suotavia, tarvittavia, mahdollisesti juuri sellaisia, jotka kannattaa tehdä? Eli kyllä te pidätte hallituksessa nyt kynsin ja hampain kiinni siitä, että kun pieleen menee, niin varmistetaan, että pieleen menee varmasti. Sen takia minusta se on suuri sääli. Nyt pitäisi perua tämä indeksien jäädyttäminen kokonaan.

Ei ole oikea signaali meidän korkeakouluväelle, että kun heidän pääomallaan, sillä henkisellä, viisaalla pääomalla, saataisiin Suomelle uusia kasvun alkuja, niin samaan aikaan me kaikilla mahdollisilla tavoilla annamme ymmärtää, että ei täällä eduskunnassa ymmärretä mitään tästä asiasta. On hyvä todeta, että Olli Rehn teki sen omalla ulostulollaan Yle-uutisissa, joissa hän kertoi, että hän ei ymmärrä perustutkimuksesta mitään. Se, mitä Stubb on kertonut lausahduksillaan "on kolme syytä olla professori: kesä-, heinä- ja elokuu" ja "mieluummin kuuntelen virkamiehiä kuin dosentteja" tai "niukkuus lisää luovuutta", ja samalla linjalla jatkaminen myöskin opetusministerin tontilla ovat niitä tekoja, jotka lisäävät entisestään epävarmuutta ja lisäävät myöskin tutkimuskentässä aitoa huolta siitä, ymmärretäänkö tässä kansakunnan vaikeassa tilanteessa, mistä kasvua (Puhemies koputtaa) voisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

oikeasti luoda. Pakko sanoa, että näköalaton tämä on, ja tällaisena tämä jatkuu, ellei näitä leikkauksia peruta.

15.17 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Valiokunta korostaa mietinnössään, että indeksikorotusten jäädyttäminen vuonna 2016 koskee laajasti koko opetus- ja kulttuuritointa. Ehdotukset osoittavat osaltaan maamme taloudellisen tilanteen vakavuuden ja erityisesti tarpeen tasapainottaa julkinen talous.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että esityksen vaikutusarvioihin liittyy vakavia puutteita. Tämän vuoksi on tärkeää seurata huolellisesti perusrahoituksen leikkausten vaikutuksia tutkimuksen laatuun.

Sivistysvaliokunta esitti mietinnössään uudelleen, että kuluvan hallituskauden loppuvuosien taloudellinen toimeliaisuus ja inflaatio voivat olla arvioitua suurempia, jolloin indeksin jäädyttäminen voi aiheuttaa suurenkin määrärahojen jälkeenjääneisyyden. Tämän vuoksi on tärkeää seurata indeksin jäädytyksen seurauksia vuosittain.

On hyvä virkistää muistia ja huomioida, että edellisen hallituskauden aikana ammattikorkeakoulun uudistuksen myötä leikattiin noin 200 miljoonaa euroa. Tämä vastaa noin 20:tä prosenttia kokonaisrahoituksesta. Nyt tehtävät säästöt ovat pitkälti edellisen hallituksen leikkausten vuoksi niin kipeitä.

Säästötoimenpiteet edellyttävät korkeakouluilta rakenteiden ja toimintatapojen uudistuksia. Korkeakoulut voivat helpottaa rahoitustilanteen kireyttä rahoituspohjan laajentamishankkeilla. Pääomituksen mahdollistama lisätuotto, suunniteltu lahjoitusten verovähennysoikeus sekä erittäin keskeinen koulutusviennin edellytysten parantaminen voivat tuoda merkittäväkin helpotusta.

Lopuksi totean vielä, että valiokunnan lausumaehdotuksen mukaisesti on tärkeää, että hallitus kattavasti seuraa korkeakoulujen rahoituksen riittävyyttä suhteessa korkeakouluille osoitettuihin tehtäviin.

Ja vielä: edustaja Gustafsson, kyllä koulutus ylipäättään voidaan lukea investoinniksi tulevaisuuteen eikä kulueräksi.

15.19 Sanna Marin sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus perustelee näitä omia esityksiänsä aina pakolla ja velkapelottelulla. Tästä edustaja Ala-Nissilä käytti tänään puheenvuoron, jossa hän vetosi näihin samoihin perusteisiin. Hallituksen ei ole kuitenkaan pakko tehdä massiivisia koulutusleikkauksia, jotka vaarantavat tulevan kasvun, osaamisen ja Suomen kilpailukyvyn. Me olemme täällä useaan otteeseen kuulleet näitä erilaisia puheenvuoroja, joissa esimerkiksi on viitattu siihen, että Suomi murtaa tällaisen ikään kuin maagisen 100 miljardin velkarajan, ja kuitenkin on osoitettu, että näin ei ole käynyt, vaikka siihenkin on useaan otteeseen tässä salissa aiemmin viitattu. Näitä leikkauksia kuitenkin ei ole pakko tehdä, sillä nämä ovat juuri niitä leikkauksia, jotka vaarantavat meidän tulevaisuuden kilpailukyvyn.

Nämä korkeakoululeikkaukset, indeksien jäädyttäminen koko eduskuntavaalikaudeksi, ovat selkeä arvovalinta. Se on valinta hallitukselta, joka päättää, että se haluaa tasapainottaa taloutta nimenomaan leikkaamalla tulevaisuudesta. Nämä eivät kuitenkaan ole kauden järkeviä leikkauksia sen takia, että kun me leikkaamme tulevaisuudesta, niin me leikkaamme siitä potentiaalisesta kasvusta, joka meidän olisi mahdollista saavuttaa, jos me tässä ajassa uskaltaisimme tehdä järkeviä päätöksiä ja investoisisimme esimerkiksi koulutukseen, korkeakoulutukseen, osaamiseen ja tutkimukseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

Me elämme merkittävää elinkeinorakenteen muutosta ja murrosta. Samoin me elämme merkittävää työelämän ja työn muutosta ja murrosta. Me olemme keskellä isoja muutoksia esimerkiksi digitalisaation, robotisaation ja muiden tällaisten isojen trendien osalta. Nimenomaan se, että me panostaisimme tässä ajassa koulutukseen, osaamiseen ja tutkimukseen, auttaisi meitä vastaamaan esimerkiksi näihin murroksiin tulevaisuudessa. Kyse on siis tulevaisuusinvestoinnista, kun me laitamme rahaa koulutukseen, ja sen takia täältä leikkaaminen on vaarallista tässä taloustilanteessa.

15.21 Kimmo Kivelä ps: Arvoisa rouva puhemies! Kaikkien näiden maailmanlopun maa-lausten äärellä on kuitenkin muistettava, että Suomi on jatkossakin koulutukseen panostava yhteiskunta. Suomalainen menestystarina on huikea, ja se ajatus on edelleen johtotähtenä — jo Snellmanilta syntynyt ajatus — että pienen kansakunnan voimavara on koulutuksessa, osaamisessa, sivistyksessä. Tämä on aivan varmasti johtotähtenä myös vastaisuudessa siitä huolimatta, että joudutaan kipeisiin leikkauksiin.

Tämä lakiehdotus — hyväksyttäessä se — ei suinkaan tule merkitsemään sitä, että korkeakoulu- ja yliopisto-opetus ja tutkimustyö tässä maassa loppuvat, (Jukka Gustafsson: No, ei kai se lopu!) päinvastoin, niitä tullaan tekemään edelleenkin laadukkaalla tavalla. Toki leikkaukset ovat kipeitä, ja ikävä viestihän yliopisto- ja korkeakoulukentälle nämä leikkaukset ovat, mutta yhtä lailla on äärimmäisen tärkeää, että yhteiskunnassa säilyy tieteen harjoittamisen into, tieteen harjoittamisen intohimo. Vain uskolla asiaansa ja tekemisen ilolla ja intohimolla saadaan uutta, innovatiivista ja luovaa aikaiseksi. Pelkästään rahan vähyys tai paljous ei siihen auta. On tärkeää, että tämä oikea henki, intohimo ja ilmapiiiri varmistetaan ja turvataan.

15.23 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on jämähtämässä Euroopan reunalle. Euroon liittyminen aikoinaan on syönyt Suomen kilpailukykyä. On pidettävä huoli, että esimerkiksi tutkivan lääketeollisuuden työpaikat eivät siirry pois Suomesta Ruotsiin tai Tanskaan tai lopulta Eurooppaan kilpailukykyisempiin maihin, koska juuri tutkimuksen ja innovaatiokehityksen kentällä meillä olisi mahdollisuus pärjätä. Elinkeinoelämän valtuuskunnan mukaan Suomen tieteen ja tutkimuksen taso on 2010-luvulla rapautunut ja kansainväliset kilpailijat ohittaneet Suomen, etenkin innovaatiokyvykkyydessä, edustajat Kiuru ja Gustafsson, vaikka SDP on ollut viime kaudella hallituksessa.

Menestyminen kansainvälisessä kilpailussa edellyttää elinkeinoelämän, yliopistojen ja tutkimuslaitosten välistä yhteistyötä sekä kansainvälistä verkostoitumista. Innovaatioidemme kaupallistaminen vaatii vielä paljon työtä. Elinkeinoministeri Olli Rehn on todennut, että Tekesin rahoitusinstrumentteja uudistetaan tukemaan tutkimuksen ja osaamisen kaupallistamista. Hallitus panostaa myös koulutusvientiin. Esteitä puretaan kaikilta koulutusasteilta ja otetaan käyttöön lukukausimaksut EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta. Suomen yliopistoille tulee nyt mahdollisuus tarjota maksullisia opintoja. Raha jää yliopistojen omaan käyttöön. Kansainvälinen tutkimusrahoitus on myös hyvin kilpailtu. Suomen tulisi aktiivisesti hakea rahoitusta muun muassa kansainvälisistä säätiöistä.

15.25 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että sain tämän vastauspuheenvuoron, koska minusta täällä eduskuntasalissa pitäisi puhua niin kuin asiat ovat. Ja nyt täällä edustaja Huhtasaari totesi, että meidän tutkimuskenttämme on ra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

pautunut. Se on todella posketon väite, koska satuin olemaan vielä silloin asiasta vastaava ministeri, kun tehtiin Suomen tutkimuksen ja tieteen tilasta tutkimus, ja se tutkimus ei kyllä kerro siitä, mistä äsken te kerroitte. On hyvä todeta, että Suomella on paljon vahvuuksia, joihin panostamalla me voisimme olla vielä paljon parempia, ja me satsaamme innovaatioihin ja tutkimukseen merkittävästi rahaa. Me olimme vielä tässä pari vuotta sitten noin kolmantena innovaatiopanostuksissa, mutta tosiasia on se, että me voisimme saada vielä enemmän, kun me tekisimme tätä systemaattisemmin ja suunnitellummin. Mutta suomalainen tutkimus on erittäin hyvää tasoa, tästä on tehty tutkimus, ja toivon, että edustaja pitäytyisi tältä osin faktoissa.

15.26 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Elinkeinoelämän valtuuskunta tällä tieteen ja tutkimuksen tasolla viittaa siihen, että koska kaikki muut ovat meidät ohittaneet, kaikki muut ovat menneet eteenpäin, me olemme jämähäneet. Siihen tässä viitattiin. Innovaatiokyvykkyydessä Ruotsi ja etenkin Tanska ja Hollantiin ovat jo pitkään olleet meidän edellämme.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan puhujalistaa.

15.27 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Itse olen perustuslakivaliokunnan jäsen, ja haluaisin muistuttaa tähän keskusteluun lisämausteeksi siitä, että perustuslakivaliokunta on yksimielisesti antanut lausunnon tästä perustuslainmukaisuudesta ja siellä on ollut harkinnassa sivistykselliset oikeudet ja yliopistojen itsehallinto. Ja jos tämä lainsäädäntö olisi ollut perustuslain vastaista, niin tämä olisi tarvinnut sitten perustuslain säätämisjärjestystä. Tälläkin on merkitys arvioitaessa näitä asioita. (Krista Kiuru: Kuka on väittänyt, että tämä on perustuslain vastainen?) — Kiitos, Kiuru, kommenteista, mutta jos minä saisin puhua tämän puheenvuoroni. Te voitte varmaan pyytää kohta puheenvuoroa.

Sivistykselliset oikeudet tuovat meille sen, että valtiovallan tulee varmistaa, että saamme tietyntasoisien opetuksen, ja valtiolla on sitten velvollisuus rahoittaa nämä lakisääteiset tehtävät. Perustuslakivaliokunta toteaaakin, että valtiontalouden säästötavoitteet ovat vaikiintuneesti taloudellisen laskusuhdanteen aikana muodostaneet hyväksyttävän syyn ja perusteen puuttua jossain määrin perustuslaissa turvattuihin oikeuksiin ja niiden tasoon. Toki perustuslakivaliokunta myönsi myös sen, että tätä vaikutusarviointia ei ole riittävästi tehty, ja totesi sen, että siinä oli vakavia puutteita. Tästä syystä saimme käyttöömmme sivistysvaliokunnan asiakirjoja ja ensi vuoden talousarvion ja julkisen talouden suunnitelman vuosille 2016—2019 ja lisäksi kuulimme perustuslakiasiantuntijoita ja pohdimme tätä. Lopputoteamus perustuslakivaliokunnalla oli, että vaikka ehdotettu indeksijäädytys on vähäistä suurempi, sitä ei kuitenkaan valiokunnan mielestä yksittäisiin budjettivuosiin kohdistuvana toimena voida pitää perustuslaissa turvatun yliopiston itsehallinnonkaan vastaisena. Tämän halusin tuoda lisäksi tähän keskusteluun.

Mitä kuuntelin tuossa aikaisemmin, niin jotenkin minua hieman huvittaa se, että täällä on sillä lailla, että kaikki aina sanovat, että pitää saada puhua ja halutaan puhua ja joku ei ole paikalla ja miksi joku ei ole paikalla. Tänään täällä kerrottiin, että ei saa puhua historiasta, että nyt hallituksella on vastuu. Se on totta, mutta me emme ole varmaan syntyneet tänä kesänä, vaan tämä maailma on ollut vuosituhansia jo pystyssä. Jos ajattelee, että minulla on yritys ja se on konkurssin partaalla ja minä aloitan sen yrityksen tervehdyttämisen ja saneeraamisen, niin minun täytyy varmaan tehdä joitain toimenpiteitä ja täytyy voida

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

katsella sitä historiaa, mitä virheitä silloin on tehty, ettei niitä toisteta uudestaan. Että minusta on hyvä puhua myös historiasta, ei sitä tarvitse täällä niin kamalasti kavahtaa.

RKP:ltä ei ole enää paikalla täällä edustaja, joka puhui siitä, että ei saisi käyttää tiettyjä sanoja, "on jouduttu", että pitää käyttää joitakin muita, "valinta"-sanoja. Niin kauan kuin minä muistan — ja RKP on ollut melkein koko minun ikäni hallituksessa — kyllä tätä "jouduttu"-sanaa on käytetty, ihan kautta historian, ei se mikään uutuus ole.

Täällä sitten Li Andersson totesi, että hallitus ei ymmärrä koulutusta ja koulutuksen merkitystä. No en voi kaikkien puolesta puhua, mutta tunnen hyvin paljon ihmisiä yliopistomaailmasta ja olen itsekin opiskellut Helsingin yliopistossa ja arvostan suuresti koulutusta, niin että se on aika kova väite, ettei ymmärrä. Se on eri asia sitten, mitä joudutaan tekemään — käytän tätä sanaa, vaikka sitä ei joidenkin mielestä saa käyttää.

Sitten täällä todettiin myös, että hallitus irtisanoo ihmisiä yliopistoista. Tietääkseni me emme ole semmoista ehdotusta tehneet, että me irtisanomme ihmisiä. Totta kai on eri asia, mikä voi olla vaikutus ja päätökset yliopistoissa, mutta emme me täällä ole ketään irtisanomassa.

Ja minusta oli aika hauskaa, kun perussuomalaisten ryhmästä oli täällä todella paljon paikalla, että täällä puhutaan, että hallitus luikertelee ja ei kanna vastuuta. Hallituksessa on kolme puoluetta. On ikävää, jos kokoomus ei ole paikalla, mutta muistetaan kaikissa puheenvuoroissa sitten, ettei yleistetä, kun on niitä, jotka ovat kiltisti ja kuuliaisesti täällä kertomassa ja ottamassa vastaan tätä palautetta. Voin todeta, että tämä tilanne on Suomessa tosi vaikea ja ei tämä ole kenellekään meistä helppoa. Uutena kansanedustajana olen miettinyt, että varmasti olisi ollut mukavampikin aika aloittaa tämä poliittinen ura, että ei tässä kukaan ole niin kuin ylimielinen eikä kiittämätön eikä mitään muuta, mutta kyllä tässä täytyy voida keskustella tulevaisuudesta ja menneisyydestä ja muidenkin vastuusta. Että näin. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Jaha, täällä näköjään riittää vielä kommentteja. — Edustaja Gustafsson, vastauspuheenvuoro.

15.32 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aina mielenkiintoista kuunnella uusien edustajien puheenvuoroja. Edustaja Meri on minulle sillä tavalla uusi, että en ole kovin paljon häntä kuunnellut. Olin yhdessä asiassa samaa mieltä, kahdessa jyrkästi eri mieltä:

Minulle sopii aina se, että puhutaan — ja on hyvä puhua — historiasta, mahdollisimman syvällisesti. Mielestäni tässä talossa ei koskaan puhuta liikaa historiasta.

Sitten tämä, kun viittasitte, että joku puhuu siitä, että hallitus irtisanoo: No tämä on akateeminen kysymys. Ei tietysti Sipilän hallitus suoraan irtisano, mutta jos tiedeyhteisö toteaa, että nämä säästöt, leikkaukset, ovat niin isoja, että todennäköisesti joudutaan yli 3 000 ihmistä irtisanomaan, niin totta kai se johtuu hallituksen päätöksistä.

Ja sitten tämä, että joudutaan tekemään säästöjä: Tämä nyt on minusta myös niin, että henkilöillä, jotka nyt ovat saaneet hyvän koulutuksen, (Puhemies koputtaa) aina on (Puhemies: Aika tuli täyteen!) arvovalinnan paikka, mistä säästöjä ja leikkauksia tehdään. Ei niitä ole mistään ulkoa määrätty.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

15.33 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Meren puhe oli hyvin perusteltu kaikilta muilta osin, mutta haluaisin pöytäkirjaan merkinnän, että kokoomus kyllä on paikalla.

15.33 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen täysin samaa mieltä edustaja Gustafssonin kanssa, kyllä minun mielestäni historiasta on hyvä puhua, jotta voidaan välttyä tekemästä aikaisempia virheitä uudestaan, jotta on tietoisuutta siitä, mitä on jo tehty ja miten nämä jo tehdyt päätökset vaikuttavat. Mutta aikaisemmassa puheenvuorossani painotin sitä, että se, että joku muu on tehnyt huonoja päätöksiä joskus, ei ole mikään perustelu jatkaa sitä huonoa politiikkaa.

Samaa mieltä olen myöskin siitä, että ei kukaan täällä ole väittänyt, että hallitus suoraan irtisanoisi. Mutta minun mielestäni on äärimmäisen keskeistä, että hallituspuolueiden edustajat ymmärtävät, mitkä nämä seuraukset ovat nyt tehtävistä leikkauksista ja säästöistä. Ne pakottavat valitettavasti korkeakoulut hakemaan säästöjä myöskin henkilöstön kustannuksella.

Sitten lopuksi näistä pakoista ja valinnoista: Ehkä keskeisin arvovalinta, minkä tämä hallitus on tehnyt, oli hallitusohjelmassa, kun te linjasitte, että veroaste ei saa nousta. Sampo Terho sanoi, että tämä oli perussuomalaisille tärkeä arvokysymys, että verot eivät nouse. Se tarkoittaa sitä, että te valitsitte sen, että te sopeutatte julkistaloutta puhtaasti leikkauksilla. (Puhemies: Aika!) Te valitsitte sen, että jätätte hyvätulaiset pois näistä talkoista.

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi vastauspuheenvuoro, ja sen käyttää edustaja Krista Kiuru.

15.35 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoroa silloin, kun edustaja Meri totesi, että tämä esitys ei ole perustuslain vastainen. Haluan korjata sen, että tämä ei siis ole perustuslain vastainen mutta olemme erityisessä tilanteessa, kun indeksileikkauksiin ottaa perustuslakivaliokunta kantaa. Sen takia tämä on minusta keskeinen asia, josta syytä on kyllä täällä keskustella.

On hyvin kiinnostavaa, että kun perustuslakivaliokunta on arvioinut, siis niin kuin yliopistolaki lähtee siitä, että yliopistot ovat autonomisia ja heidän autonomiansa kuuluu riittävä rahoitus, niin nyt perustuslakivaliokunnassa on tätä kulmaa arvioitu suhteessa näihin tehtyihin aika massiivisiin indeksileikkauksiin ja todettu, että näitä vaikutuksia ei ole tarpeeksi arvioitu ja sen takia näitä vaikutuksia on syytä arvioida. Minusta, kun korjasitte tätä linjaa ja kävitte tämän läpi, tämä on juuri näin. Sen takia tämä on hyvin historiallista, että perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa siihen tällä rahoituksella, riittääkö se. (Puhemies: Aika!) Minusta se on tärkeä... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi vastauspuheenvuoro vielä edustaja Meri.

15.36 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilahduttaa kuulla, että olemme nyt yksimielisiä siitä, että historiasta saa puhua. Varmaan olemme nyt yksimielisiä siitä, että jokainen voi käyttää omia adjektiiveja ja verbejä, kunhan ei ketään loukkaa.

Minusta on hyvä, että näitä lakiesityksiä tuodaan perustuslakivaliokuntaan, koska muistan, että tässä kevään aikana, kun hallitusohjelma julkaistiin, oli hyvin paljon keskustelua,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

että monet hallitusohjelman kohdat ovat perustuslain vastaisia, ja se asiakirja tietenkään ei ole lakikirja. On erittäin hyvä, että perustusvaliokunta ottaa näihin kantaa, koska muuten tulisi helposti keskusteluun täällä, että tämä on perustuslain vastaista ja miksi tästä ei ole perustuslakivaliokunnan kannanottoa. Me aidosti kyllä perustuslakivaliokunnassa näistä käymme keskustelua. Yritän minäkin saada siellä tämän oman poliittisen minäni ulos ja miettiä näitä perustuslain kannalta, mutta kukaanhän ei tietenkään pysty täysin siitä irrottautumaan, vaan oma arvomaailma kuitenkin jossain määrin ehkä vaikuttaakin.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistaan.

15.37 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelussa oleva yliopistolain ja ammattikorkeakoululain yhden pykälän muuttaminen on kyllä herättänyt sellaisen keskustelun, että pakko tähän on osallistua.

Ensinnäkin nämä opetus- ja kulttuuriministeriön säästöt: Eihän näistä tietenkään kukaan nauti, se nyt on selvä asia, mutta se on vain niin tässä maassa ja kaikessa taloudenpidossa, että eduskunta voi vaikuttaa julkisten menojen kautta siihen, mitä tässä maassa tapahtuu, ja se velanoton vaihtoehto on tässä maassa kerta kaikkiaan käyty loppuun. Jos joku vielä kuvittelee hurjimmissa unelmissaan, että me voisimme vielä velkaantua lisää, meidän edessämme on Kreikan tie jo nykyisellä menolla. Meidän on pakko saada tässä maassa muutoksia aikaan. Yksi muutos koskee sitä, että meidän on tehostettava omia toimintojamme ja valtionhallinnon eri osa-alueilla saatava enemmän tehtyä vähemmällä rahalla.

Toinen, mikä pitää tehdä, on tietenkin kilpailukykyyn parantaminen. Se kuuluisa kilpailukykyloikka, mistä pääministeri Sipilä on tuhat kertaa puhunut, se mahdollisuus, on edelleen olemassa. Olen siitä hyvin pahoillani, että tämän päivän tietojen mukaan tämä yhteiskuntasopimus kaatui. Pidän sitä päätöstä työmarkkinajärjestöjen osalta arveluttavana. Olin sin toivonut hartaasti, että kyseiset organisaatiot olisivat ymmärtäneet tilanteen vakavuuden.

Tilanne on sen verran vakava nyt, että meitä seurataan koko ajan ulkomailta, miten meidän luottokelpoisuuden käy. Jos sitten se luottokelpoisuus heikkenee, se näkyy joka päivä meidän suomalaisten arjessa, opiskelijoissa, lapsiperheissä, eläkeläisissä, koko Suomessa. Sen takia tämä asia on kerta kaikkiaan saatava loppuun, eikä perustelu joillekin leikkauksille voi olla, että käytetään joitakin autoveron leikkauksia täyttämään niitä vajeita, joita budjettiin on syntynyt. On taidettu käyttää se autoveron leikkaus jo niin monta kertaa, että siitä ei ole jäljellä enää edes sitä edustaja Kivelän mainitsemaa jakovaraa, sekin on mennyt jo juurimultineen. Toivoisin, että tämä keskustelu olisi hieman realistisempaa ja ymmärrettäisiin, että missä me menemme. Arvaa oma tilasi, anna arvo toisillekin, sanoi tasavallan presidentti Mauno Koivisto aikanaan, ja toivoisin, että tätä samaa viisautta olisi nyt meissä kaikissa.

Tässä maassa velkaantuminen jatkuu edelleen noin 5 miljardin euron vauhtia, ja se, mikä on kaikista huolestuttavinta, on se, että investointien määrä laskee. Jos tähän maahan ei investoida, ei tule uusia työpaikkoja eikä tule valtiolle verotuloja. Nämä kulkevat käsi kädessä kuin ensiluokkalaiset koulutielle, juuri näin. Jos ei investointeja tule, niin valtion verotuloja ei tule eikä tule valtion kassaan eikä kuntien kassaan työpaikoista maksettavia palkkaveroja eikä sitten kyseisten henkilöiden eläketurvakaan parane. Jos me emme tätä täällä tässä talossa pikkuhiljaa ala ymmärtää, niin sitten on aika kummallinen tilanne. Sil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

loin olemme ainakin oman tehtävämme ymmärtäneet väärin ja emme ole tehneet sitä, mitä olemme luvanneet.

Investoinnit on saatava liikkeelle, ja niin vielä, että kun meillä on tällä hetkellä Suomessa se tilanne, että...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Hoskonen, tässä on nyt kyllä käsittelyssä yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttaminen.

Palaan siihen, arvoisa puhemies! — Juuri nämä käsittelyssä olevat leikkaukset, jotka keskittyvät opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan, rahoitetaan näillä äsken mainituilla toimenpiteillä. Jos me emme pysty sitä tekemään, se johtaa hyvin äkkiä siihen, että opetuspuolella ja kulttuuripuolella joudumme tekemään supistuksia. Se on kieltämättä kirpeä vaihtoehto. Se on todella huono vaihtoehto, mutta se on kuitenkin parempi vaihtoehto, että tiedämme mitä teemme. Me tarvitsemme tässä maassa hyvää opetusta.

Ministeri Sanni Grahn-Laasonen omassa puheenvuorossaan sanoi tässä hetki sitten, joku aika sitten, että tarvitsemme myös rakenteellisia uudistuksia ja tehostamistoimenpiteitä. Se tekee myös opetus- ja kulttuuriministeriön puolella hyvää. Sitä me olemme omassa taloudessamme joutuneet tekemään viime vuosina, jokainen ihan varmasti. Sama tekee hyvää opetus- ja kulttuuripuolella, aivan varmasti.

Toivon, että tässä asiassa löytyy yksimielisyys ja että näemme sen, että opetus tarvitsee hyvät olosuhteet, mutta jos me elämme velaksi, se hyvä loppuu aikanaan ja siihen ei ole enää pitkä aika.

15.41 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Koulutus on asia, josta Suomi tunnetaan. Sivistys on osa kansallista kertomustamme. Ainoastaan korkealla osaamisella pieni maa on voinut pärjätä globaalissa kilpailussa, ja se on ollut valttimme tähän saakka. Suomessa on voinut olla ylpeä siitä, että kenellä tahansa on aidosti mahdollisuus saada niin laadukasta varhaiskasvatusta kuin korkeakoulutustakin perhetaustasta tai varallisuudesta riippumatta. Suomalaisen peruskoulun menestystarinaa tullaan tutustumaan kauempainkin. Siksi on hämmästyttävää, että keskustan, kokoomuksen ja perussuomalaisten hallitus on valinnut juuri koulutuksen ja tutkimuksen yhdeksi suurimmista leikkauskohteistaan. Koulutuksesta leikataan tämän hallituskauden aikana ainakin miljardi euroa ja tätä perustellaan sillä, että leikata täytyy seurauksista välittämättä. Todellisuudessa säästöjen kohdentamiselle on vaihtoehtoja. (Ben Zyskowicz: No?)

Vihreä eduskuntaryhmä on esittänyt, että koulutusleikkaukset korvattaisiin säästämällä ympäristölle haitallisista tuista. Pelkästään kilometrikorvauksen ylikompensaation poistaminen kattaisi suurimman osan seuraavalle vuodelle kohdennetuista koulutusleikkauksista, poistamatta kuitenkaan kohtuullista korvausta työhön liittyvistä ajokilometreistä. (Kaj Turunen: Pitäiskö työnantajia verottaa lisää?) Hallituspuolueet, kokoomus etunenässä, kysyvät yhä toistuvasti selitystä sille, miten, vaikka selitetty ja selvitetty on juurta jaksaa. (Ben Zyskowicz: Antaa tulla!) Minä tulkitsen tämän niin, että ei ole ollut uskallusta katsoa esitettyä vaihtoehtobudjettia tarkemmin lainkaan, koska silloin on oltava valmis myöntämään, ettei koulutusleikkauksia pakkosaumalla voi perustella. Siksi nyt siteeraan tätä vaihtoehtobudjettia hieman:

Työnantaja siis voi maksaa työntekijälle korvausta, kun työntekijä tekee työmatkan omalla autollaan — ja tässä puhutaan verottomana maksettavasta kilometrikorvauksesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

Tämä määrä määritellään Verohallinnossa vuosittain. Tänä vuonna se on ollut 0,44 euroa per kilometri verottomana. Omalla autolla tehtävistä työmatkoista tulee maksaa työntekijälle korvausta, totta kai, mutta nykyinen korvaustaso on sellainen, että tulee korvatuksi paljon yli sen, mitä oman auton käyttäminen työajoihin maksaa. Toisin sanoen korvaukset ylittävät oman auton käytöstä syntyvät todelliset kustannukset, ja tähän on monta selitystä: 1) Ei oteta lainkaan huomioon yksityisajojen osuutta, jota kuitenkin on valtaosa ajokilometreistä. 2) Auton hankintaa korvataan senkin jälkeen, kun kiinteät kustannukset on jo kertaalleen korvattu. 3) Kustannukset on arvioitu verrattain korkeiksi, kun lähtökohtana pidetään uutena myytyjen autojen keskihintaa, joka on liki 30 000 euroa. Kun näitä verovapaita kilometrikorvauksia sen ylikompensaatio-osan osalta pienennetään, jää se verollinen summa joko sinne työnantajan pussiin, josta työnantaja maksaa veroa, tai jos kyseessä on valtion virasto työnantajana, jää se summa säästönä suoraan valtiolliseen kassaan, tai mikäli yksityinen tai valtiollinen työnantaja maksaa veronalaista kilometrikorvausta työntekijälleen, silloin se työntekijä maksaa siitä summasta veron. Tämä korvaus siis tulee verotuksen kautta.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Halmeenpää, joudun teitän nyt muistuttamaan siitä, että tässä on yliopistolaki ja ammattikorkeakoululaki käsittelyssä.

Kyllä, perustelin tätä, millä ne yliopistolakileikkaukset voitaisiin korvata.

Arvoisa puhemies! Kokoomuslainen opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen lähestyi suomalaisia korkeakouluja avoimella kirjeellä, jossa hän vaati parempia tuloksia yhä pienemmillä resursseilla. Talouskurimuksessa kamppailevat yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat todellisuudessa kiristäneet vyönsä jo äärimmäisen tiukalle. Esimerkiksi Oulun yliopistossa on toteutettu jo yt-neuvottelut, joissa vähennettiin 122 työpaikkaa, Helsingissä 1 200, Aalto-yliopistossa 350. Hallinnosta ei voida enää leikata, seuraavaksi leikataan opetuksesta ja sen laadusta. Tähän Suomella ei ole varaa. Tulevan kasvun eväitä ei kannata syödä nyt. Hallitus on jo perunut joukon huonosti harkittuja esityksiään — tässä on yksi sellainen. Vetoankin Juha Sipilän johtamaan hallitukseen ja myös opetusministeri Grahn-Laasoseen: Tehkää samoin myös koulutussäästöjen kohdalla. Säilytetään Suomen asema koulutuksen, kasvatuksen ja sivistyksen edelläkävijänä.

15.46 Kaj Turunen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tätä keskustelua siitä, onko soveliaista käyttää "pakko"-sanaa, pitäisikö se korvata "valinta"-sanalla, jäin äsken tuossa miettimään ja tulin semmoiseen tulokseen, että "pakko"-sana on niin negatiivinen, ettei sitä olisi kyllä hyvä käyttää. Kysymyshän on kuitenkin valinnasta. Oppositio sanoi, että hallitus sanoi, että on pakko leikata, mutta itse asiassa se on valinta. Minä olen sitä mieltä, että jätetään se "pakko"-sana ihan kokonaan pois, puhutaan kuitenkin valinnoista. Tämän vuoksi olen lanseerannut tämän KKE-lakipaketin. Ei puhuta pakkolaista vaan puhutaan KKE-laista, -lakipaketista, eli kilpailukyvyn edistämislakipaketista, tällä lailla sivumennen sanoen. Jätetään kaikilta osin tämä pakko-sana sitten pois.

Edustaja Kiuru sanoi täällä aikaisemmassa puheenvuorossa siitä, että hallituksella on kaikki mahdollisuudet tehdä ratkaisuja. Se on totta. Hallituksella on nimenomaan vallan avaimet käsissään, niin tällä hallituksella kuin edelliselläkin hallituksella. Edellisen hallituksen aikaan silloinen opetusministeri Gustafsson perusti työryhmän, joka linjasi yliopistokoulutuksen vuosille 2015—2020, hetkinen: 2015—2020 eli myös tälle hallituskaudel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

le. Tämä työryhmä pohti niin opetuksen sisältöä kuin sitten myöskin rahoitusta. Oliko niin, että tässä oli mukana myöskin Antti Rinne? Taisi olla myöskin edustaja Ihalainen. En näistä ole ihan varma, mutta tämä oli kuitenkin sosialidemokraattivetoinen. Tämän työryhmän tuloksena olisi leikattu paljon enemmän kuin nykyinen hallitus leikkaa.

Kun edustaja Gustafsson äsken piti puheenvuoron, Gustafsson lopetti sen osoittamalla sormella minua ja kysyi, meneekö perille. Menikö tämä nyt, edustaja Gustafsson, teille perille? (Jukka Gustafsson: Oho!)

15.49 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset Suomen kansan edustajat! Edustaja Halmeenpää äsken käyttämässään puheenvuorossa piti hallituksen erityisenä syntinä sitä — kirjoitin sen jonnekin ylös, mutta en nyt löydä tästä — että hallitus leikkaa nimenomaan koulutuksesta ja tutkimuksesta ja että tämä on tällainen hallituksen tietoinen ja ilkeä arvovalinta. Tämä vihreiden puheenvuoro siitä, että hallitus leikkaa nimenomaan — tai hän käytti sanaa "juuri" — koulutuksesta ja tutkimuksesta, olisi uskottavampi, elleivät vihreät suunnilleen samoilla sanoilla olisi vastustamassa täällä salissa kaikkia muitakin hallituksen säästöjä. Ei ole montaa päivää siitä, kun kuulumme edustaja Alanko-Kahiluodon johdolla vihreiden arvostelevan sitä, että hallitus leikkaa nimenomaan ja juuri pienituloisilta eläkeläisiltä ollessaan yhdistämässä eläkeläisten asumistukea yleiseen asumistukeen. Ei ole kovin kauan siitä, kun kuulumme vihreiden arvostelevan, että hallitus nimenomaan ja juuri leikkaa lapsiperheiltä puuttumalla lasten päivähoitoon ryhmiä suurentaen ja subjektiivista päivähoito-oikeutta rajaten. Ei ole kauan siitä, kun vihreät ovat täällä ilmoittaneet vastustavansa sairaisiin kohdistuvia säästöjä, koska kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevilta ei pidä leikata. Ja jokainen me tiedämme, että vihreät aivan julmetusti vastustavat sitä, että kaikista köyhimmillä ihmisillä maailmassa leikataan säästämällä kehitysavusta. Eli edustaja Halmeenpää, tämä on täyttä bluffia, tämä teidän puheenne siitä, että hallitus olisi juuri ja nimenomaan, siis teidän mielestänne juuri ja nimenomaan, leikkaamassa koulutuksesta ja tutkimuksesta. Tilanne on siis se, että te vastustatte kaikkia, käytännöllisesti katsoen kaikkia — ilmeisesti pitää olla aika tarkka näissä sanoissa — hallituksen säästöjä ja eri päivinä kerrotte täällä aina sen mukaan, mitä on käsitellyssä, että juuri siitä hallitus haluaa leikata ja tämä on hallitukselta kauhistuttava arvovalinta.

Se arvovalinta hallitukselta on se, että me emme voi jatkaa velkaantumista nykyistä tahia. Vihreiden mielestä me voimme jatkaa ja me voimme ottaa ensi vuonna lisää velkaa enemmän kuin mitä hallituksen budjetissa joudutaan ottamaan, mutta nimenomaan se tie, että me vain velan päälle elämme, tulee tuleville sukupolville kalliiksi. Totta kai minäkin olen sitä mieltä, että nämä koulutuksesta ja tutkimuksesta tehtävät säästöt ovat hyvin onnettomia. Ja en todellakaan usko, että niillä on mitään myönteisiä vaikutuksia, enkä todellakaan haluaisi niitä tehdä. Mutta silloin kun ollaan vastuussa, niin kuin edustaja Gustafsson viime vaalikaudelta hyvin tietää omakohtaisesti, silloin joudutaan tekemään sellaisia hyvin vaikeitakin säästöpäätöksiä, joita todellakaan ei haluttaisi tehdä. Ja tästä on kyse esimerkiksi juuri näiden nyt puheena olevien yliopistoihin ja laajemmin koulutukseen tai tutkimukseen kohdistuvien säästöjen kohdalla.

Vihreät ovat väittäneet koko syksyn, että heillä on vaihtoehto näille koulutukseen tehtäville säästöille. Vaihtoehto on kuulemma se, että pääosin koulutukseen tehtävät säästöt katetaan nipistämällä kilometrikorvauksista. Minä annan tunnustusta edustaja Halmeenpäälle, että hän edes yritti perustella, miten tämä 140 miljoonaa euroa, joka täällä vihreiden vaihtoehtobudjetissa on kerrottu ensi vuotta saatavan, kilometrikorvauksista nipistämällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

muka saataisiin. Annan tunnustusta siitä, että edes yrititte. Mutta juridiikassa on sellainen termi kuin kelvoton yritys. Ja menemättä sen syvemmälle siihen, mitä se tarkoittaa, haluan kuitenkin sanoa, että tämä teidän yrityksenne oli niin sanottu kelvoton yritys.

Katsotaan, miten te arvelitte, että tämä koostuu:

Ensinnäkin oli se, että pienennetään näitä kilometrikorvauksia. Kun tänä päivänä se on 44 senttiä kilometriltä, niin jos Verohallitus päättäisi, että se on esimerkiksi 35 senttiä kilometriltä — mikä voi olla muuten ihan perusteltua, siis itse olen sitä mieltä, että kilometrikorvauksissa on ylikompensaatiota, olen siis henkilökohtaisesti sitä mieltä — niin käytännössä juuri kukaan yksityinen työnantaja ei maksaisi 44 senttiä vaan maksaisi sen 35 senttiä ja julkinen työnantaja myös. No, kuinka paljon tästä miljardista, joka menee kilometrikorvauksiin, on virkamiesten ajoja? Tuskin kovin paljon. Eli se säästö, mikä näin syntyy, syntyy yksityiselle työnantajalle. Silloin teidän ajattelunne mukaan tästä kertyy valtiolle verotuloja. No, lasketaanpa. Jos ollaan 44:stä menossa esimerkiksi 35:een, niin se taitaa olla noin 20 prosentin leikkaus. Ja jos nyt sitten tällä 20 prosentilla leikattaisiin, niin miten saataisiin 20 prosentin yhteisöverokannalla noin 140 miljoonaa, tai vähän vähemmän, jos ajatellaan, että valtio säästää? Voisitteko ystävällisesti vielä rautalangasta vääntää — tässä keskustelussa, sikäli kuin puhemies sallii, tai jossain muussa keskustelussa — miten oikeasti tätä kautta saadaan 140 miljoonaa euroa. Minun mielestäni se on täysin haamuraha, sitä ei todellakaan saada.

Sitten tämä, että yritykset maksaisivat kuitenkin enemmän eli myös yli verovapaan menevää ja nämä työntekijät maksaisivat siitä tuloverossaan. Kuten sanoin, en usko, että juuri mikään yritys tai julkinen valta sen jälkeen maksaisi enempää kuin sen Verohallituksen määrän.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Zyskowicz, muistutan vain tasapuolisuuden nimissä, että puheenvuorojen suosituspituus on enintään 5 minuuttia.

Arvoisa puhemies! Lopetankin toteamalla, että kun edustaja Marin täällä arvosteli sitä, että olin arvostellut opposition vaihtoehtoja mutta sitten, kun oli vastausten aika, en ollut paikalla, niin tämä hänen arvostelunsa oli perustelua — olin toisessa, erittäin tärkeässä kokouksessa. Mutta pyydänkin, että edustaja Marin ystävällisesti toistaa ne vastaväitteet, jotka hän minulle esitti, jos mahdollista. Minä mielelläni niihin vastaan.

Puhemies Maria Lohela: Sitten on muutama vastauspuheenvuoro pyydetty. Ensimmäisenä edustaja Halmeenpää.

15.56 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulenpa, että edustaja Zyskowiczin kanssa tässä salissa meidän on turha jatkaa tätä keskustelua, mutta jatkan sitä mielelläni ja ohjaan teidät seuraavallekin taholle keskustelemaan tästä esittämästämme vaihtoehdosta, jotta ymmärrätte, mistä se summa koostuu, koska näin on sen arvioitu koostuvan. Tämä laskelma perustuu siihen, mitä valtiovarainministeriö on vuositasolla arvioinut sitä ylikompensaatiota syntyvän ja miten se sieltä saataisiin valtion tulopuolelle takaisin.

Emme suinkaan ole esittäneet, että hallitus leikkaa vain ja ainoastaan koulutuksesta, enkä äskeisessä puheenvuorossanikaan niin esittänyt, vaan totesin, että koulutusleikkaukset ovat erittäin massiivisia ja se on valinta, että hallitus kohdentaa yhden kaikkein suurim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

mista leikkauspaketeistaan juuri koulutukseen, ja näinhän se on, kun niitä leikkaussummia katsoo. Se on totta, että hallitus kohdentaa leikkauksia kaikkiin niihin tahoihin, jotka heikosti itseään voivat puolustaa: niin pienituloisiin, (Puhemies koputtaa) lapsiperheisiin kuin eläkeläisiinkin. Sitä on syytä kritisoida. Olemme esittäneet vaihtoehdon, että leikkauksia tehtäisiin pidemmällä aikavälillä (Puhemies: Aika on täynnä!) ja maltillisemmin.

15.57 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua hiukan hämmensi kyllä se, edustaja Zyskiewicz, että te ulkoistitte itsenne näistä hallituksen tekemistä päätöksistä. Mutta sen ymmärrän — kunnioitan teitä minusta viisaana pitkän linjan kansanedustajana — että näette itsekkin, että kaikille päätöksille ei ole perusteita, jotka kantavat pitkälle tulevaisuuteen.

Se minua häiritsee tässä koko keskustelussa, että jotenkin ajatellaan, että tämä eduskunnan päätöksenteko, joka perustuu hallituksen esityksiin, olisi palapeli, jossa nämä palapelin palaset olisivat ikään kuin jo ennalta määrättyjä. Näinhän tämä ei ole, ja siksi minusta on tärkeää kuulla, miten me tämän palapelin leikkaisimme palasiksi ja kokoaaisimme, jotta se kantaisi mahdollisimman pitkälle. Sen takia minusta on sääli, että ei aidosti nähdä tätä perustuslaillista kulmaa, kun perustuslakivaliokunnastakin huomautetaan, että näitä vaikutuksia ja niiden vaikutusten hintalappua ei aidosti ole arvioitu. Se on minusta tässä vaara, että nämä päätökset, joita nyt tehdään, vievät Suomea syvemmälle, varsinkin kun on varoitettu jo siitä, että osaamistaso tulee pysähtymään.

15.59 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskiewicz toi tähän tämän autokeskustelun, joka ei nyt ihan suoranaisesti liity tähän — se liittyy siihen, että vihreät ovat esittäneet vaihtoehdon näille leikkauksille. Haluan kuitenkin muistuttaa, että minä haluan aina pyrkiä näkemyksessäni eteenpäin enkä vanhojen muisteluun, mutta jos edustaja Zyskiewicz sanoo, että tämä on kelvoton esitys, niin haluan kyllä palauttaa mieliin viime kauden ja sen hallituksen, jossa oltiin hyväksymässä näitä rakenteita, joilla matkustuskustannuksia ollaan leikkaamassa ja sopeuttamassa siihen todelliseen kustannusrakenteeseen. Ylikompensaation leikkaamista itse ollessani hallituspuolueen vasemmistolainen kansanedustaja en hyväksynyt, koska pidän erittäin tärkeänä, että elinkeinoelämällä, myyntitoiminnalla ja reppumiehillä on mahdollisuus saada nämä korvaukset.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä yksi vastauspuheenvuoro.

16.00 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin halunnut käyttää sen puheenvuoron, minkä aikaisemmin tässä salissa käytin, vastatakseni edustaja Zyskiewiczin, Sarkomaan ja ministeri Grahn-Laasosen puheenvuoroihin, mutta valitettavasti sitten se vastauspuheenvuoro olisi kaikunut kuuroille korville, kun te täältä salista marssitte aikaisemmin ulos. Teille olisin halunnut esittää vastauksen liittyen siihen, kun te täällä veitte keskustelun pois näistä korkeakouluihin kohdistuvista leikkauksista tähän ministeri Stubbin asemaan: Olisin kyllä toivonut, että te kävisitte tätä keskustelua myös hallituksen sisällä. Nimittäin oppositiohan on vaatinut täältä, että me haluaisimme pääministerin ilmoituksen näistä keskusteluista, mitä ministeri Stubb on täällä salissa kertonut ja mikä ei sitten ole pohjautunut välttämättä totuuteen. Eli tällaisen puheenvuoron olisin halunnut teille esittää. Toivon todella, että käynte hallituksen sisällä tätä keskustelua, niin että saam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

me tänne toivottavasti (Puhemies koputtaa) pääministerin ilmoituksen ja voimme keskustella tästä asiasta, jonka te nostitte täällä itse esiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt mennään listaan.

16.01 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! On pakko todeta, että kun tuolla työhuoneessani seurasin tätä keskustelua, ajattelin, että nyt ehkä vältyn provosoitumasta, mutta enpäs välttynytkään. Ja se on hyvä, että kerran päivässä verenpaine nousee — tekee miehen terveeksi, ja tuntee itsensä tarpeelliseksi.

On aivan totta, että leikkauksia tehdään, ja viime hallituskaudella vasemmistoliitto oli siinä hallituksessa, joka joutui tekemään opetusministeri Gustafssonin näkemysten mukaisia tiettyjä leikkauksia, ja ne olivat kipeitä. Mutta kaikki näkivät eduskuntavaalien alla, että nyt tämä latu on käyty loppuun. Tässä salissa niin moni on ollut todistamassa sitä itselleen. Minä toivon ainakin, että joku on nähnyt edes pieniä painajaisia siitä, mitä tuli sanottua vaalien alla, kun minä valokuvan otatin itsestäni ja laitoin lapun rintaan: "Ei koulutusleikkauksia."

Nyt ollaan sen arvovalinnan edessä. Kunnioitan kyllä edustaja Turusen kääntymistä siihen, että ei puhuta, että on pakko, tämä on arvovalinta. Nyt tehdään niitä toimenpiteitä, jotka eivät pakota. (Kaj Turunen: En sanonut tuosta puoliakaan!) — Minä käytän nyt täällä omaa tulkintaani, ja hyvässä paikassa vielä kaiken hyvän päälle. — On äärimmäisen ristiriitaista, että korkeakouluilta ja ammattikorkeakouluilta ollaan leikkaamassa. Esimerkkinä on se, että hallituksen kärkihankkeen 600 miljoonaa euroa on tähdätty biopuolelle. Sieltä odotetaan... (Kaj Turunen: Ei ole, 300 miljoonaa biotalouteen ja 600 miljoonaa perusväylänpitoon!) — No juu, mutta suurin osa siitä teknologisesta odotuksesta ja lisähyvinvoinnista, joka tuottaa hyvinvointia teollisessa muodossa, on juuri sille puolelle, millä on biosektori. — Olisin odottanut, jos enää korkeakoulu- ja tutkimuksen ja kehityksen innovaatioita ei tarvita tähän maahan, että hallitus olisi luetellut, mitä sillä rahalla tehdään, että nyt meillä tutkimuksessa on saatu tällaisia ja tällaisia innovaatioita, me toteutamme tällä rahalla näitä hankkeita. Mutta kun ne eivät ole vielä valmiina, silloin tarvitaan tutkimusta, ja jotta tutkimusta voi syntyä, me tarvitsemme korkeakouluopetusta, joka mahdollistaa niitten ihmisten tulemisen näille sektoreille, jotka mahdollistavat niiden hallituksen kärkihankkeitten toteutumisen. Mutta mitä tekee hallitus? Biosektorin yhdeltä asiantuntijataholta, Lukelta, ollaan leikkaamassa äärimmäisen paljon, mikä halvaannuttaa juuri sen sektorin tutkimusta, joka mahdollistaisi tämän kärkihankkeen toteutumisen biotalouden puolella.

Hallitus puolustautuu sillä, että siirrämme varoja Akatemiaan. Jos nyt jokainen hallituspuolueen kansanedustaja käy katsomassa, minkälaisia hankkeita Akatemiassa on nyt tämän hallituskauden aikana käynnistetty, niin yksikään näistä hankkeista ei tue hallituksen kärkihanketta, yksikään käynnistetty hanke ei toteuta hallituksen kärkihanketta. On mielestäni käsittämätöntä ruudin tuhlaamista, että hallitus ei johdakaan omien päätöksiensä seuraamuksia, vaan antaa rahaa johonkin, joka ei toteuta heidän — mielestäni erittäin hyvää — kärkihankettaan tarttua biopuolelle.

Siinä mielessä on minun mielestäni oikeutettua arvostella ja kritisoida hallituksen leikkausta korkeakoulun sekä ammattikorkeakoulun sektoreille näin rankalla kädellä. Hallitus ampuu itseään polveen, ja sanoisin, että melkein sydämeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

16.06 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Sanoin kyllä siitä, että mielellään ei käytetä sitä pakko-sanaa, koska siinä on niin paljon negatiivista latausta, puhutaan mieluumminkin valinnoista. Minä en puhunut missään tapauksessa arvovalinnoista, koska arvovalinnat ovat taas sitten aivan eri juttu kuin valinnat. Kyllä meidän taloustilanteemme on semmoinen, että näitä säästöjä joudutaan katsomaan vähän joka paikasta, ja käytännöllisesti katsoen hallitus on tehnyt valinnan, että kaikki osallistuvat taloustalkoisiin. Silloin se tarkoittaa osaltaan myös koulutusta.

Edellisestä puheesta täytyy oikaista kyllä yksi asia: se, kun puhuin siitä, että edustaja Gustafsson on vetänyt tätä työryhmää. On valitettavaa, etten saanut tuota vanhaa sähköpostia tästä iPadista auki. Mutta kun edustaja Gustafsson sanoi, ettei hän tiedä, mistä puhun, niin olen tässä nyt yrittänyt sitä muistella ja varmasti hän on oikeassa. Nimi oli muistini varassa, niin että nimen otin päästä. Olen pahoillani, jos olen ollut tässä väärässä, ja pyydän anteeksi edustaja Gustafssonilta sitä, että liitin sinut tällaisella varmalla puheella tämän työryhmän johtoon, mikä ilmeisesti sitten ei pitänyt paikkaansa. Jos tämä olisi tällä kuitattu, niin ihan hyvä.

Mitä tulee siihen, mitä edustaja Myllykoski puhui Luken rahoituksen leikkauksesta, niin minä kyllä ihan yhdyin tähän. Luken kohdalla tämä pääpaino olisi voinut kyllä olla henkilökohtaisesti minun mielestäni niin, Sykeä ja Lukea ajatellen, että enemmän niitä säästöjä olisi voinut sinne Syken puolelle laittaa kuin Luken puolelle. Mutta tämä on näin nyt tehty.

Mutta hallituksen kärkihankkeista, edustaja Myllykoski, ei kannata olla huolissaan. Se on hyvällä mallilla, ne etenevät ja voimistuvat koko ajan. Ensi keväänä ruvetaan näkemään konkreettisia (Puhemies koputtaa) esimerkkejä siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja listalla on edustaja Zyskowicz, ja jos Zyskowiczin jälkeen vielä on aihetta lyhyeen debatointiin, niin se tietysti käydään. Nyt listan mukaan, edustaja Zyskowicz.

16.08 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Halmeenpää kiisti sen, että hän olisi puheenvuorossaan sanonut, että hallitus leikkaa juuri koulutuksesta ja tutkimuksesta tai että hallituksen leikkausten painopiste olisi siellä, ja sanoi, että hän on tarkoittanut, että hallitus leikkaa näin paljon koulutuksesta. Minä olen sitä mieltä myös, että hallitus leikkaa paljon koulutuksesta — palaan kohta siihen, ulkoistanko itseni näistä säästöistä; en ulkoista — eli paljon leikkaa, ja voi sanoa, että liian paljon. Totta kai me kaikki tässä salissa toivomme, että näiltä säästöiltä oltaisiin voitu välttyä.

Mutta, edustaja Halmeenpää, kun te vastustatte myös kaikkia muita säästöjä, niin kysymys teille kuuluu: Jos koulutussäästöjä olisi onnistuttu pienentämään vaikka 100 miljoonalla eurolla, niin mihin te olisitte suunnanneet nämä näin puuttuvat säästöt, kun te vastustatte myös sitä, että säästetään vanhuksilta ja eläkeläisiltä ja lapsiperheiltä ja päivähoidosta ja kaikesta, mihin hallitus säästöjä esittää? Vai onko todella niin, että te olette sitä mieltä, että vaikka me elämme äärimmäisen haasteellisia aikoja Suomen taloudessa, vaikka meillä on huikea julkisen talouden alijäämä jo monetta vuotta peräkkäin, niin meidän ei tarvitse tehdä mitään säästöä, riittää, kun otetaan se 20 miljoonaa sieltä yksityislääkäreiden Kela-korvauksista, joita käyttävät lähinnä keskituloiset naiset käydessään esimerkiksi kerran vuodessa gynekologilla, sieltä pitää leikata. Sekö riittää? Niin, ja 5 miljoonaa armeijalta, se oli myös teidän vaihtoehtobudjetissanne. Oletteko te oikeasti sitä mieltä, että tällaisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

aikana, kun mennään miljardin alijäämää vuodesta toiseen, riittää, että tehdään nämä muutaman kymmenen miljoonan säästöt? Ehkä olette.

Edustaja Krista Kiuru sanoi, että vähän niin kuin ulkoistin itseni näistä säästöistä. En todellakaan tee sitä. Kannan vastuun kaikista hallituksen säästöistä, puolustan niitä, äänestän niitten puolesta ja miekkailen niiden puolesta vaikka millä foorumeilla. Sanoin vain, mikä on totuus, että itse olisin toivonut, että olisi voitu joiltakin osin näitä välttämättömiä säästöjä painottaa toisin. Totta kai näistä käytiin neuvotteluja hallitusohjelmaneuvoitteluihin, ja itse olin mukana, mutta sen enempää niitä ei tietysti ole mahdollista lähteä avaamaan. Totta kai näitä aina voi painottaa vähän toisin, mutta tämä SDP:n vaihtoehto, että kun ei oikein mistään tarvitse säästää, ei ole mikään vaihtoehto.

Edustaja Marin, hallituksen sisällä on keskusteltu mainitsemastanne aiheesta, ja hallitus ei tule antamaan tiedonantoa eikä pääministerin ilmoitusta valtiovarainministeri Stubbin hallintarekisterilausunnosta. Olen mediasta lukenut, että te siellä sosialidemokraateissa harkitsette asiasta välikysymystä. Sanoisin, että siitä vaan. Silloin viimeistään jokainen suomalainen näkee, että teille on tässä asiassa iskenyt täydellinen vauhtisokeus.

Mutta kun puhutaan koulutuksen leikkauksista, arvoisa herra puhemies, niin on pakko vielä lopuksi kiinnittää huomiota siihen, mitä SDP esitti ennen vaaleja. Puheenjohtaja Antti Rinteen suulla esittelitte puolueenne talousohjelmaa, ja siinä te esititte 4 miljardin euron sopeutusta vaalikaudella. 3 miljardia pitäisi päättää heti eli näinä aikoina ja miljardi sitten myöhemmin, ja tästä 3 miljardin sopeutuksesta 2 miljardia SDP olisi hoitanut sillä, että menoja leikataan, ja miljardin sitten veroja kiristämällä. Nyt on pakko kysyä: mistä te ne 2 miljardia olisitte säästäneet ja leikanneet? Kun olen teidän vaihtoehtobudjettianne selannut, niin en ole löytänyt sieltä näitä 2 miljardin euron säästöjä vuositasolla. Mistä te, edustaja Krista Kiuru, tämän teidän vaalien alla kansalaisille kertoman ohjelman mukaisesti olette nyt vaatimassa näitä 2 miljardin euron säästöjä? Olisi todella mielenkiintoista kuulla. Ja olisi mielenkiintoista nähdä, miten te edes teette 2 miljardin säästöjä ilman, että koulupuolelta tarvitsee mitään säästää. Vai olisitteko te valmiita koulupuolelta säästämään? Nimittäin tässä puheenjohtaja Rinteen esittelemässä vaaliohjelmassa te olitte sitä mieltä, että 270 miljoonaa euroa säästettäisiin viime hallituskaudella kaatuneesta toisen asteen koulutuksen uudistuksesta. Nyt en tiedä, kysyn ihan vilpittömästi, oletteko tämän säästön kannalla. Jos olette, niin kertokaa se. Jos ette ole, niin hyvä on sekin tietää. Eli jopa vaalien alla koitte, että kansalaisille pitää sen verran kertoa, missä mennään, että tekin esititte 2 miljardin euron säästöjä. Edustaja Krista Kiuru, valottakaa nyt meille, mistä ne 2 miljardia euroa säästetään. Ja puhun säästöistä, en veronkorotuksista, vaan säästöistä.

16.14 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! No nyt on niin, että edustaja Zyskowiec on ruvennut huomaamaan, että omassa paketissa ei ole rakenteellisia uudistuksia. Me sosialidemokraatit kysyimme jo kesäkuussa, missä ovat kaikki ne rakenteelliset uudistukset, joilla olisi voinut tasapainottaa tätä taloutta pitkällä juoksulla. Ymmärrän sen, että ei vielä ensi vuonna kaikkea voi ladata pöytään. Niin se meilläkin on, että ei ihan näin nopeasti taivu porukka siihen, että aitoja rakenteellisia uudistuksia tehdään, mutta teillä ei ole esimerkiksi työllisyysastetta nostavia esityksiä ollenkaan tässä. Sen takia on jouduttu niin kipeästi, kun etupainotteisesti halusitte tehdä nämä säästöt, tekemään niin rankkoja leikkauksia. Tästä syystä me olemme haastaneet teidät, niin että tässä vaihtoehto-ohjelmassa me olemme peruneet tämän hallituksen esityksen, josta tänään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

puhutaan, eli ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen indeksijäädytykset koko hallituskaudelle, ja me pystymme tekemään taloudellisesti tasapainotetun esityksen.

Koska tänään puhutaan yliopistoista, minä toivon, edustaja Zyskowicz, (Puhemies koputtaa) että me emme täällä sumuta tosiasioita. Tämä on tärkeä asia. Tätä ei pidä tehdä.

16.15 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz, en minä suinkaan kiistänyt äsken puhumiani. Sanasta sanaan totesin, että on hämmästyttävää, että hallitus on valinnut juuri koulutuksen ja tutkimuksen yhdeksi suurimmista leikkauskohteistaan. Näinhän se on, en minä tätä kiistänyt.

Vihreiden vaihtoehtobudjetti perustuu kahden vaalikauden mittaiseen talouden ja työllisyyden tervehdyttämishjelmaan. Emme me ole sitä mieltä, ettei tässä mitään korjattavaa olisi. Haluamme, että työllisyysaste nostetaan 74 prosenttiin, sillä työllisyyden kehitys on kaikkein tärkein asia julkisen talouden kuntoon saattamisessa ja siinä, että saadaan valtion velkaantumisen loppumaan ja talouden kestävyysvaje jollekin tolalle. Sopeutamme taloutta maltillisemmin, koska se tukee tätä tavoitetta. Helsingin yliopiston kansantaloustieteen tutkija Juha Tervala on esittänyt, että hallituksen leikkauspolitiikka hidastaa talouden kasvua (Puhemies koputtaa) noin 0,7 prosenttia, vihreiden malli vain 0,3.

16.16 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluaisin edustaja Zyskowiczilta kysyä, onko hallituksessa siis yhtään edustajaa, joka kannattaisi näitä koulutusleikkauksia nyt esitetyssä muodossa. Tekin sanoitte nyt tässä, että nämä ovat teidän mielestänne ylimitoitettuja. Minä en ole vielä törmännyt yhteenkään hallituspuolueen edustajaan, joka olisi sitä mieltä, että nämä koulutusleikkaukset nyt esitetyssä muodossaan, tältä kokoluokaltaan, olisivat hyvät.

Kun te kaikki olette samaa mieltä siitä, että näitä on ylimitoitettu, kun nämä ovat saaneet valtavasti kritiikkiä myöskin Elinkeinoelämän keskusliitolta ja Etlalta, niin miksi te ette ole valmiita edes maltillistamaan näitä koulutukseen, tutkimukseen kohdistuvia leikkauksia? Miksi te pidätte kiinni sellaisista linjauksista, joita kukaan edes hallituspuolueiden edustajista ei ole valmis suoraan kannattamaan ja puolustamaan tässä salissa?

Mitä tulee edustaja Turusen puheenvuoroon näistä valinnoista, niin toistan vielä kerran, että perussuomalaiset tekivät keskeisen arvovalinnan, kun te linjasitte, että veroaste (Puhemies koputtaa) ei saa nousta, ei osallisteta suurituloisia näihin talkoisiin lainkaan.

16.17 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz on kyllä pikkunäppäryyden mestari. Kaksi tuntia sitten täällä, kun keskusteltiin yliopistoista ja ammattikorkeakouluista, te käynnistitte keskustelun Stubbin ja opposition välisistä suhteista. Sitten te tulette kahden tunnin päästä tänne ja käynnistätte keskustelun vihreiden vaihtoehtobudjetin kilometrikorvauksista. Seuraavassa puheenvuorossa, kun edelleen listalla on yliopisto- ja ammattikorkeakouluasia, te rupeatte käymään vaihtoehtobudjettikeskustelua demarien vaihtoehdosta, joka käytiin täällä viikko sitten. Siis minusta tämä on melkoisen häikäilemätöntä keskustelukulttuuria, (Puhemies koputtaa) mitä te harjoitatte täällä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kielenkäyttöön pyydän kiinnittämään huomiota. (Martti Mölsä: Asiasisältöön!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

16.18 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tietysti täällä viitataan myös teidän vaihtoehtobudjetteihinne, koska kyllähän nämä rahat on jostakin otettava. Tämä on aika hämmäntävää keskustelua, kun mistään ei saisi ottaa ja velkaakaan ei voisi oikein ottaa lisää, tai siitä en nyt ole teidän puoleltanne aivan varma, olisitteko te lisäämässä sitä velkaa kuinka paljon, mutta tosiasia on kuitenkin se, että yli 5 miljardia ensi vuonna lisää taas syödään enemmän kuin tienataan. Jotta meillä tulevaisuudessa voi olla niin laadukasta koulutusta kuin mitä muuta tahansa tässä yhteiskunnassa, niin kyllä meidän on tämä talous saatava oikaistua.

Jos jotain olisin toivonut tältä viime päivien ajalta, niin sitä, että te, vasemmisto-oppositio, olisitte vaikuttaneet teidän vahvoihin etujärjestöihinne, pääasiassa nyt AKT:hen, että yhteiskuntasopimus oltaisiin saatu aikaan. (Li Anderssonin välihuuto) — Kyllä. — Se olisi edesauttanut myös muuta talouskehitystä. Nyt joudutaan (Puhemies koputtaa) sitten tekemään leikkauksia ja hakemaan ne säästöt muualta.

16.19 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Turunen käytti täällä aiemmin puheenvuoron, että kaikki osallistuvat säästötalkoisiin ja talouden tasapainottamiseen. Näinhän ei kuitenkaan oikeasti ole. Te olette kyllä valinneet, että tähän talouden tasapainottamiseen osallistuvat kaikista pienituloisimmat ihmiset, näihin talouden tasapainottamistoimiin osallistuvat kyllä koulutuskenttä, korkeakoulut todella kovalla kädellä, mutta samaan aikaan te ette ole valinneet sitä, että vahvat ja varakkaat osallistuisivat jollakin tavalla näihin säästötalkoisiin. Te olette tehneet arvovalinnan siitä, että veroastetta ei nosteta. Verotus ei ole millään tavalla osana näitä teidän talouden tasapainottamistoimenpiteitänne, joten kun puhutte siitä, että kaikki osallistuvat, niin se ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Sen sijaan SDP:n vaihtoehtobudjetista, josta täällä on tänäänkin keskusteltu, kyllä löytyy myös näitä verotuksellisia elementtejä, nimenomaan oikeudenmukaisempia kohdentamisia verotuksen sisällä. Ymmärrän, (Puhemies koputtaa) että edustaja Zyskowiec ei halua tästä puhua, mutta kuitenkin minusta tämä on osa tätä talouden kokonaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Mennään listaan.

16.20 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Olen iloinen siitä, että näin tärkeässä asiassa on vielä kansanedustajia paikalla. Uskon aidosti siihen, että meidän kannattaa yhdessä keskustella läpi ne huolet, jotka yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen väki on julkisuuteen esittänyt. Minä en ole koskaan aikaisemmin nähnyt tällaista aikaa kuin nyt, kun valtiovarainministeri Stubb meni Helsingin yliopistolle tutustumaan ja oli mielenosoittajat vastassa. Minä en ole koskaan nähnyt aikaa, jossa yliopistoissa kiertää adressi, jonka allekirjoittamalla liittyy joukkoon, jossa yliopistoväki menee lakkoon tätä hallitusta vastaan. Minä en ole koskaan todistanut sellaista aikaa, jossa Tieteentekijöiden liitto joutuu laittamaan kannanoton siitä, millä tavalla hallituksen keskeiset opetukseen, tieteeseen ja tutkimukseen liittyvät tahot ajattelevat tutkimuksesta ja tieteestä. Minusta oli erittäin pelottavaa se, että Tieteentekijöiden liitto joutui kertomaan julkisuuteen, että ensinnäkään valtiovarainministeri Stubb ja hänen arvolutautuneet kannanottonsa eivät anna kyllä parasta kuvaa siitä, miten tutkijoita tässä maassa arvostetaan. Tieteentekijöiden liitto on meille sivistysvaliokunnan jäsenille myöskin suoraan todennut, että ministerin paimenkirje, jossa hän kertoo, että niukuudella voidaan rakentaa parempaa luovuutta, ei ollut oikein valittu tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

ajassa. Ja kyllä tämä sama tieteen tekijöiden porukka ja yliopistoväki, ammattikorkeakouluväki ovat erittäin huolissaan siitä, olemmeko me ymmärtäneet näiden lakiesitysten vaikutukset.

Nyt käsittelyssä oleva laki ammattikorkeakoulujen ja yliopiston rahoituksen muuttamisesta ja indeksiin puuttumisesta on vaikutuksiltaan erittäin merkittävä. 3 300 korkeakoulutettua työpaikkaa katoaa tämän esityksen hyväksymisen myötä. Siihen kiinnittää perustuslakivaliokuntakin huomiota, että nyt aletaan olla niillä viimeisillä vesillä, joista nämä vaikutukset on todella aidosti selvitettävä. Ja mitä tekee tämä hallitus? Minun on pakko kysyä, missä on ollut se Mersu-kavalkadi, joka ajaa näihin yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin pahoittelemaan ja miettimään, minkälaista muutosohjelmaa tehdään tälle korkeakouluväelle, että he voisivat tämän näin merkittävän rakenteellisen uudistuksen ylipäänsä kestää. Missä on esimerkiksi työministeri? Korkeakoulutettujen työpaikkoja menetetään tutkimuksesta ja opetuksesta näin paljon. Hän ei ole millään työpaikalla vielä vierailut. Silloin kun Puolustusvoimilla jouduttiin tekemään tämä iso Puolustusvoimien reformi, muistattekko, kuinka monta Mersu-jonoa meni tätä tilannetta aina joka paikkaan avaamaan?

Minä en ymmärrä sitä, miksi yhteiskunnasta puuttuu välittäminen. Tämä on uskomaton juttu, että tämä korkeakouluväki miettii, puhummeko me täällä ollenkaan samaa kieltä. Minä olen erittäin pahoillani siitä, että tuntuu, että täältä puuttuu täysin näköalallisuus korkeakoulukenttään. Meillä on kuitenkin tosiasia, joka puoltaa sitä: OECD teki selvityksen 90-luvun alussa siitä, että tutkimukseen ja tuotekehitykseen panostettiin, ja lopputulos on ollut se, aivan objektiivisen faktan mukaan, että se kannatti. Meidän kilpailukykyloikkamme perustui osaamiselle. Mutta mitä tämä hallitus tekee? Heillä on tekeillä aivan oma kilpailukykyloikkansa, joka ei edes perustu siihen, että meillä olisi objektiivisesti arvioiden huonompi hintakilpailukyky 2000-luvun alkuun nähden ja verrattuna muihin Pohjoismaihin. Silti tämä osaamisloikka jätetään tekemättä. Samaan aikaan se isoin ristiriita on se, että hallituksen oman työn lähtökohta ja isoin tavoite on juuri se, että osaamisella Suomea nostetaan. Sen takia nämä todelliset toimet eivät ollenkaan kyllä korreloi siihen, minkälaisia tavoitteita hallituksella on.

Sen takia minä olen hyvin huolissani siitä, onko nämä vaikutukset todella ymmärretty, kun perustuslakivaliokuntakin joutuu näihin vaikutuksiin ottamaan tällä tavalla kantaa. Jos ajatellaan, että joskus noin 10 000 työpaikkaa menetettiin esimerkiksi Nokialta, niin muistakaa, kuinka suuri yhteiskunnallinen murhe tämä rakennemuutoksen kestäminen on ollut. Me menetämme koulutuksesta enemmän työpaikkoja, eikä kenelläkään ole ollut mitään murhetta. Minä olen todella huolestunut siitä, olemmeko me ymmärtäneet, mitä tämä käytännössä tarkoittaa.

Vielä kertauksena: Näillä rakenteellisilla uudistuksilla ei ole minkäänlaista ohjautuvuutta. Se minua vielä erityisesti ihmetyttää, miksi, Ben Zyskowitz, esimerkiksi te puolueena ette voi kannattaa sitä, että ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen duaalimallia voidaan tarkastella. Ei tietenkään, sehän jäi vallan pois tästä hallituksen ohjelmasta. Minun on pakko sanoa, että on se vain niin ihmeellinen juttu, että jos rakenteita halutaan katsella, niin katsellaan vain osarakenteita mutta kokonaisuutta ei katsota, koska tämä ei sovi ideologialtaan kokoomukselle, ja nyt sitä ei ole tässä ohjelmassa. Koko tutkimus- ja tiedeväki teki tiekartan maaliskuussa, minkälaisia rakenteellisia muutoksia voitaisiin ajaa, jos joudutaan säästämään. Mutta kun se ei käynyt kokoomukselle, niin se ei ole tässä paketissa mukana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

En minä yhtään enää ihmettele, että Tieteentekijöiden liitto on aivan hämmentynyt siitä, miten tämä voi olla mahdollista.

Ja on hyvä vielä todeta, että ei tämä voi mennä näin, että me ajattelemme, että me vähennämme maisterikoulutusta 20 prosentilla ilman, että sillä olisi minkäänlaista merkitystä tässä maailmassa. Siitäkään ei kukaan ajattele, onko tämä edes tästä maailmasta, että me lyhennämme osaamisen hankinnan pituutta. Eihän tässä ole mitään järkeä.

Edustaja Zyskowicz kysyi, olemmeko me valmiita rakenteellisiin uudistuksiin. Me olemme. Me olisimme olleet viime hallituskaudella valmiita jo esimerkiksi oppivelvollisuuden pidentämiseen, joka olisi ollut merkittävä rakenteellinen uudistus ja olisi tuonut erittäin paljon säästöjä. Toinen juttu: Me olisimme olleet valmiit siihen, että opiskelijasumaa todella pienennetään. Opiskelijasuman pienentäminen olisi ollut merkittävämpi nuorten työuria pidentävä projekti kuin se, että me leikkaamme 20 prosenttia maisteriohjelmasta, toisesta päästä. Eli kyllä tämä hölmöläisten hommaa on, ja akateemiselle välle on hyvin vaikea selittää, olemmeko me ollenkaan miettineet näitä vaikutuksia.

Minä totean, arvoisa puhemies, tähän loppuun, että tämä keskustelu osoittaa kyllä meidän korkeakouluvälle — he rupeavat miettimään — että heillä olisi ollut varaa ja mahdollisuuksia varmasti osallistua tähän fiksuun keskusteluun siitä, että jos taloutta pitää tasapainottaa, niin tehdään se tavalla, joka olisi järkevä. Ja tässä tilanteessa he eivät voi ymmärtää sitä, mihin me olemme menossa, varsinkin kun OECD on todennut, että suomalainen koulutustaso tulee pysähtymään. Nythän meidän pitäisi tehdä kiireesti toimenpiteet, joilla tämä pysähdys estetään, mutta sen sijaan me varmistamme, että tämä pysähdys tulee mahdollisimman nopeasti, tekemällä näitä omia yksipuolisia päätöksiä, joita eivät voi akateemiset asiantuntija-arviot kyllä ymmärtää.

16.28 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Alkuun ilmoitan, että tämä on tästä asiasta viimeinen pitkä puheenvuoro, jonka täältä pöntöstä pidän. Tämän sanon lohdutuksena teille ja myös itselleni, koska ei aina voi olla ihan varma, että itsekuri pitää, mutta kun kertoo muillekin, mitä aikoo, niin se vahvistaa mahdollisuutta onnistua.

Edustaja Kiuru, minä kerroin edellisessä puheenvuorossani, että SDP esitti ennen vaaleja 3 miljardin sopeutuksia ja että ne pitäisi päättää heti hallitustaipaleen aluksi eli näinä aikoina, syksyllä, ja edelleen, että SDP hoitaisi leikkaamalla menoja 2 miljardia. Kysyin teiltä, edustaja Krista Kiuru, mistä te sen 2 miljardia leikkaisitte. Selväksi tuli, että ette leikkaisi nyt puheena olevista korkeakoulurahoista. Mutta kysyin teiltä, mistä te sen leikkaisitte. Ja vaikka käytitte yhden vastauspuheenvuoron ja yhden pitkän puheenvuoron täältä pöntöstä ja puhuitte paljon, niin minä en kuullut teidän vastaustanne. En tiedä, kuuliko kukaan muu täällä salissa. (Eduskunnasta: Ei kuullut!) Mistä te sen 2 miljardia leikkaisitte? Vastatkaa, edustaja Kiuru. (Jukka Gustafsson: Puhutaan nyt tästä asiasta!) — On paljon helpompi sanoa, edustaja Gustafsson, mistä ei leikata. Tästä nyt puheena olevasta asiasta, mistä edustaja Gustafsson tietysti haluaa mieluummin puhua, (Jukka Gustafsson: Niin kun se on asialistalla!) ymmärsin, että te ette leikkaa. — Hän on aivan oikeassa. — Mutta kun te ette tästä nyt puheena olevasta kohdasta halua leikata ja käytitte monta minuuttia sen kertomiseen, niin käyttäkää nyt edes yksi minuutti vastauspuheenvuoro sen kertomiseen, mistä te ne 2 miljardia leikkaisitte. Te olisitte paljon uskottavampi vastustaessanne tätä leikkausta, kun kertoisitte jo vaaliohjelmassanne lupaamastanne tai uhkaamastanne 2 mil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

jardin euron säästöistä, mistä te ne otatte. Kertokaa meille. Täällä on uteliaita kuitenkin salissa vielä jonkun verran paikalla.

Edustaja Halmeenpää, teillekin piti jotain vastata, mutta nyt en muista, mitä. Mutta totean vain sen, että teidän vaihtoehtobudjetistanne, jonka olen lukenut tarkkaan, löysin Kela-säästön, löysin armeijan säästön. (Hanna Halmeenpää: Entäs verotus?) En löytänyt muita säästöjä, en isompia enkä pienempiä. — Eivät veronkiristykset ole säästöjä. Niitäkin voidaan tehdä, jos katsotte, että se on isänmaan etu, ja näin ilmeisesti katsotte. — Ei niitä säästöjä kyllä ole löytynyt. Kuten jo aikaisemmin sanoin, tämä 140 miljoonan euron säästö kilometrikorvauksissa on tämmöistä haamurahaa, ja vaikka se tulisi veronkiristyksillä, niin kuten yritin jo edellisessä puheenvuorossa osoittaa, näin kertomallanne tavalla ei todellakaan tulisi.

Edustaja Andersson kysyi, löytyykö ketään, joka kannattaa näitä hallituksen koulusäästöjä, nyt puheena olevaa yliopistosäästöä tai yleensä hallituksen koulusäästöjä. En ole mikään suomen kielen maisteri, mutta luulen, että tässä joudutaan vähän pohtimaan, mitä "kannattaa" tarkoittaa. Jos tarkoittitte sitä, löydänpö esimerkiksi itseni niiden kansanedustajien joukosta, jotka ovat sitä mieltä, että tämä on hyvä juttu, että koulutuksesta ja yliopistolta joudutaan näin paljon säästämään, ja että siitä seuraa kaikkea hyvää meidän koulutukselle ja menestykselle muutoin, niin en tässä näin ymmärretyssä mielessä tietystikään kannata näitä säästöjä. Siis en usko, en ajattele, että ne ovat hyvä juttu — en usko, en ajattele, että niistä seuraa kaikkea hyvää. Mutta jos kysyitte, kannatanko näitä siinä mielessä, että kun me olemme erittäin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ja kun me joudumme tekemään miljardien menosopeutuksia vuositason, niin tässä sopeutuskokonaisuudessa myös nämä säästöt, jotka hallitusohjelman neuvotteluissa on sovittu, tehdään, niin kyllä kannatan. Jos pystytään yhdessä hallituspuolueiden kesken sopimaan vielä jotain esimerkiksi Helsingin yliopiston apteekkikorvaukseen liittyen, niin katsotaan sitä. Mutta kyllä, ellei toisin hallitusryhmien kesken sovita, kannatan hallituksen esittämiä säästöjä, vaikka minun mielestäni — ja uskon, että jokaisen, myös hallituspuolueen kansanedustajan mielestä — ne ovat valitettavia.

Ja edustaja Gustafsson, teille, kun olette huolissanne tavastani puhua täällä ja ottaa asioita esiin, haluan vain sanoa, että kun nyt puhutaan säästöistä, joita kohdistetaan korkeakoululaitokseen, ja kun te niitä vimmatusti vastustatte, niin kyllä minun mielestäni tähän kontekstiin kuuluu myös sen peräänkuuluttaminen, että mistä te sitten ne vaaliohjelmassanne mainitsema 2 miljardia vuositason säästätte, kun yliopistoihin ja korkeakouluihin ja kouluihin ja koululaitokseen ei säästöjä suunnattaisi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Turunen. — Jos edustaja Turunen sallii, annetaan nyt tämän kerran edustaja Krista Kiurulle vastauspuheenvuoro. (Kaj Turunen: Totta kai!) Jokaisen täällä nyt lopussa olevan — muutama varsinainen puheenvuoro jäljellä — puheenvuoron jälkeen en myönnä vastauspuheenvuoroa. Oikea debatti, oikea eduskuntakeskustelu, pitää sisällään sekä aitoa debattia että myös tilaa ja sijaa oikeille, varsinaisille puheenvuoroille. — Tämän kerran, edustaja Krista Kiuru.

16.35 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kiitän tästä mahdollisuudesta. Puhun lyhyesti, en käy läpi meidän vaihtoehtobudjettiamme, ei tarvitse sitä pelätä. Mutta sen totean, edustaja Zyskiewicz, että sillä foorumilla, jolla keskustellaan aidosti siitä vakavasta huolesta, minkä takia ihmiset keräävät yliopistoissa ja ammattikorke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

kouluissa listaa lähteäkseen lakkoon tätä hallitusta vastaan, on aito huoli siitä, riittävätkö yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoituspohjat tulevaisuuteen. Ja toivoisin, että me emme vääristele tätä keskustelua. Yhdyn siihen edustaja Gustafssonin kritiikkiin, jonka hän äsken esitti.

Ja sitten minä totean, että me emme sosialidemokraateissa usko, ettei meidän tarvitsisi taloutta tasapainottaa. Me tasapainotamme taloutta mutta tavalla, jolla me velkaannumme vähemmän kuin tänä vuonna velkaannutaan. Eli käytännössä se tarkoittaa, että emme velkaannu niin paljon kuin nyt mutta velkaannumme vielä vähemmän kuin hallitus ensi vuonna. Ja sen lisäksi tasapainotamme taloutta. Yhdymme siis hallituksen toimintalinjaan monissa asioissa, mutta monissa asioissa luomme uutta kasvua, mitä hallitus ei tee, ja näin ollen saamme tasapainoisen budjettipaketin aikaan. Palataan sitten tähän, (Puhemies koputtaa) kahvipöydässä lisää tarkemmin.

16.36 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru käytti tämän vastauspuheen vuoronsa, mutta uskon, että tämän lyhyen, jämäkän oman puheenvuoroni jälkeen edustaja Kiuru olisi varmasti halunnut käyttää sen vastauspuheenvuoron, koska keskityn tässä puheessa aika pitkälle nimenomaan edustaja Kiuruun. Kun kuuntelin hänen puheenvuoronsa, niin tavallaan tämäkin varsinainen puheenvuoro on niin sanottu vastauspuheenvuoro.

Mutta ihan ensin: Tässä nyt taisi olla edustaja Andersson, joka moitti siitä, että perussuomalaiset eivät halua korottaa veroja ja kokonaisveroastetta emme ole nostamassa. Minun mielestäni tämä ei ole ollenkaan huono asia. Meidän kokonaisveroaste Suomessa on jo tällä hetkellä ihan kärkeä, siinä ei ole varaa paljon korottaa. Ja kyllä kaikki osallistuvat talkoisiin. Sitten edustaja Andersson väitti, että tämä kaikki rahoitetaan sitten pienituloisilla, mutta tässä salissa käytiin keskustelua myöskin ansiotulovähennyksestä, joka on 450 miljoonaa ja joka kohdistetaan pieni- ja keskituloisille. Sekään ei käynyt vasemmistolle. Ihmettelen.

Mutta kun edustaja Kiuru omassa puheenvuorossaan maalaili mielikuvia ministeri Stubbista, kuinka hänen kaulassaan roikkuu jotain lappuja ja mielenosoittajat... (Krista Kiuru: En puhunut mitään!) — Joo, anteeksi, se tuli aikaisemmassa puheenvuorossa. — Sanoitte, että ministeri Stubb joutui kohtaamaan mielenosoittajia, ja kerroitte sitten omista peloistanne ja Tieteentekijöiden liiton voimakkaista kannanotoista ja puhuitte sivistysvaliokunnan jäsenenä saaneenne Tieteentekijöiden liitolta informaatiota, puhuitte Mersu-jonoista ja näinpäin pois. Maalailitte tällaisen kuvan mutta unohditte kyllä oikeastaan sen, että te olitte hallituksessa viime kaudella ja olitte linjaamassa myöskin tälle hallituskaudelle asioita. Palaan niihin hiukan myöhemmin. Kyselitte myöskin, että missä on työministeri Lindström, koska kysymys on tutkimuksesta ja innovaatiopolitiikasta — näin muistaakseni sanoitte.

Näitä asioita kokonaisuutena kun katsoo... Aiemmin tänään puhuin siitä tutkimuksesta ja valitettavasti väärällä tiedolla sitten leimasin edustaja Gustafssonin tämän työryhmän puheenjohtajaksi. Minulla oli tässä aikaa nyt omalla paikallani tarkistaa tämän työryhmän puheenjohtajuus, ja se oli pääministeri Alexander Stubbilla. Siinä työryhmässä olitte te, silloinen ministeri Kiuru, mukana, siellä oli sosialidemokraateista myös Antti Rinne, ja te allekirjoititte tämän työryhmän tuloksen. Kysymyksessä oli "Uudistava Suomi: tutkimus- ja innovaatiopolitiikan suunta". Käytännöllisesti katsoen tässä puheenvuorossa en voi avata koko tätä työryhmän työtä, mutta tämä linjaus oli vuodesta 2015 vuoteen 2020 eli yli tämänkin hallituskauden. Ja lyhyesti sanottuna näistä työryhmän tuloksista: Ne ovat erittäin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

merkittäviä koulutuksen säästöjä. Esimerkiksi vuosina 2015—2020 tämän työryhmän tuloksena haluttiin yhdistää korkeakouluja ja yliopistoja, lakkauttaa liian pieniä yksiköitä, alkaa periä lukukausimaksuja ulkomaalaisilta opiskelijoilta, lyhentää opintojen kesto, yllyttää tutkijoita yrittäjiksi, mikä (Välihuuto) — no, joku sanoi sen siellä, ettei puheenvuoron pitäjän tarvinnut sitä sanoa — käytännössä tarkoittaa sitä, että jos tutkijat toimivat yrittäjinä, he tippuvat tutkimuksen kelkasta mutta eivät kuitenkaan ole sitten yrittäjinä käytännöllisesti katsoen, ja kuitenkin he ovat jo tälläkin hetkellä yrittäjiä sillä tavalla, että joutuvat hakemaan tutkimusapurahansa pieninä palasina pitkin maailmaa. Raportissa priorisoidaan tutkimuksen rahoitus ja tuki vain tietyille aloille, mikä on myöskin mielestäni selkeä virhe. Raportti käyttää sanoja "luopumisosaaminen" ja "poisvalinta", joilla se kiertää lakkauttamisen ja käytännöllisesti katsoen säästöt. Ei kuulosta ollenkaan pahalta, jos vahvistetaan luopumisosaamista ja poisvalitaan tiedekuntia ja yksiköitä — vai kuulostiko pahalta? Edustaja Kiuru, kun te olitte allekirjoittamassa tämän työryhmän tuloksen, onko oikein, että te täällä hyökkäätte nyt tätä hallitusta ja ministeri Stubbia vastaan tässä, kun olette allekirjoittaneet saman paperin?

16.41 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Emmekö osaa oppia historiasta? Kun Suomi kärvisteli edellisen kerran laman kourissa 1990-luvun alkupuolella, Suomen hallitus vastasi lamaan satsaamalla innovaatiopolitiikkaan. Panostaminen tutkimukseen ja tuotekehitykseen nähtiin kansallisena selviytymisstrategiana. Inhimillistä pääomaa arvoستettiin, mikä oli omiaan luomaan pohjaa taloudelliselle rakennemuutokselle kohti korkean teknologian taloutta. Saavutukset olivatkin huikeita. Nokian ympärille muodostunut vahva ja innovatiivinen elektroniikkateollisuus siivitti osaltaan maan talouden vahvaa nousua.

Näin oli ennen, mutta ei ole enää. Suomessa on jälleen lama ja lisäksi varsin vaikea sellainen, mutta 1990-luvun tapahtumista ei ole osattu ottaa oppia. Ei tarvitse olla kovinkaan etevä ennustaja, kun voi väittää, että nykyhallituksen päättämät leikkaukset tutkimukseen, kehittämiseen ja innovaatioihin tulevat olemaan tuhoisia suomalaisen osaamistason kannalta jo lähitulevaisuudessa. Pääministeri Sipilän hallitus on joutanut jo kovin monista esityksistään, mutta koulutuksen ja tutkimuksen suhteen on oltu tinkimättömiä, vaikka juuri nämä leikkaustoimet ovat alusta saakka herättäneet eniten kritiikkiä sekä kotimaassa että esimerkiksi OECD:n piirissä.

Suomen tieteen taso ei ole viime vuosina noussut verrokkimaiden vauhdissa, ja suunnitelluilla voimavaraleikkauksilla jäämme niistä pysyvästi jälkeen. Satojen miljoonien eurojen leikkaukset näkyvät väistämättä työmarkkinoille tulevan korkeakoulutetun työväestön osaamisessa. Leikkausten kohteeksi ovat joutuneet korkeakoulujen lisäksi Tekes ja Suomen Akatemia, jotka rahoittavat muun muassa patenttoimista ja perustutkimusta. Onko todella niin, ettei Suomen hallitus ole täysin ymmärtänyt tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden perustavaa roolia Suomen kilpailukyvyn kannalta? On syytä epäillä hallituksen kykyä tulevaisuuteen katsovaan päätöksentekoon. Voisi sanoa, että hallituksen omaksuma politiikka on yhtä järkevää kuin merihätään joutuneen laivan kapteenin päätös heittää pelastusveneet yli laidan aluksen keventämiseksi ja merikelpoisuuden parantamiseksi.

Myös opetus- ja kulttuuriministeriön yliopistoille suosittelimia lääkkeitä voi pitää vähintäänkin kyseenalaisina. Yliopistojen johdolle lokakuussa lähettämässään avoimessa kirjeessä opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen leimaa maamme korkeakoululaitoksen sirpaloituneeksi ja toteaa tutkimuksen jakautuneen liian moniin resursseihin ja vaikuttavuudeltaan keskinkertaisiin yksiköihin ja toteaa kansainvälisen vertailun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

osoittavan, että resurssien puute ei ole suinkaan keskeisin ongelmamme, vaan niiden tehon hyödyntäminen. Opetus- ja kulttuuriministerin viestin rivien välistä on luettavissa halu keskittää Suomen yliopisto-opetusta ja tutkimusta suurempiin yksiköihin. Pääkaupunkiseudun näkökulmasta katsottuna tämä on tietysti Kehä kolmosen sisäpuoli.

Valitettavasti tehokkuus ja Kehä kolmosen sisäpuolella toimiminen eivät aina kulje käsi kädessä. Tämä tulee hyvin esiin opetus- ja kulttuuriministeriön tuoreesta tilastosta vuodelta 2014. Käytettäessä tehokkuusmittarina ylempien korkeakoulututkintojen määrää suhteessa opetus- ja tutkimushenkilöstön määrään esimerkiksi Turun yliopisto menee Helsingin yliopiston ohi niin humanististen tieteiden, kasvatustieteiden, luonnontieteen, lääketieteen, oikeustieteen kuin psykologiankin alalla. Kauppatieteiden alalla Turun yliopisto lyö samassa vertailussa Aalto-yliopiston ja tekniikan alalla niin Aalto-yliopiston kuin kaikki muutkin Suomessa teknistä tutkimusta ja opetusta harjoittavat yliopistot. Jos ministeriö vaatii toimintaan tehokkuutta, niin vaatimukset on osattava kohdistaa oikeisiin osoitteisiin. Vähin, mitä hallituksen on tässä yhteydessä syytä tehdä, on pelastaa Suomen koulutus, tutkimus ja opetus erityisellä tulevaisuuspaketilla, ja tämä paketti on kohdistettava myös Kehä kolmosen ulkopuolelle. Yliopistot ovat aluekehityksen vetureita, ja siksi hallituksen tulee ohjata voimavaroja yliopistoille myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella, etenkin kun ne tunnetusti myös ovat menestyksekkäitä.

Nykyiseen tutkintorakenteeseen uudistuksia suunnitellessaan valtiovallan toivoisi myös ymmärtävän sen, että pienelle kansakunnalle koulutus on ensiarvoisen tärkeää. Nykyinen maisteripainotteinen malli palvelee elinkeinoelämää ja tutkimusta takuuvarmasti paremmin kuin kaavailtu koulutuksen vesittävä kolmen vuoden kandidaattimalli.

16.45 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tässä on keskusteltu sekä korkeakouluihin kohdistuvista leikkauksista että tästä yleisestä taloustilanteesta, pakottaako se tekemään tällaisia valintoja vai ei. Minusta tämä hallitus on tehnyt ainakin kolme aivan selvää arvovalintaa suhteessa talouspolitiikkaan:

Ensimmäinen on sopeutuksen kokoluokka kokonaisuudessaan, jossa kyllä sekä perussuomalaiset että keskusta puhuivat vielä vaalien alla huomattavasti pienemmistä säästöistä kuin 10 miljardin kokonaisuudesta, joka sitten otetaan 4 miljardin leikkauksilla jo tällä hallituskaudella.

Toinen arvovalinta ovat nämä sopeutuskeinot, joissa tämä hallitus tosiaan on linjannut, että veroaste ei saa nousta, ja sitten on myöskin rajattu pois nämä verotukselliset keinot, joilla olisi mahdollista osallistaa myöskin suurituloiset suomalaiset näihin talkoisiin.

Kolmas arvovalinta on se, mihin sitten nämä leikkaukset kohdistetaan, ja hallitus valitettavasti on päättänyt kohdistaa merkittävän osan juuri osaamiseen ja koulutukseen siitä huolimatta, että kaikki puolueet vielä vaalien alla puhuivat toista.

Nämä koulutukseen ja korkeakouluihin kohdistuvat leikkaukset ovat herättäneet erityisen paljon keskustelua juuri siitä syystä, että näitä on kritisoitu ennen kaikkea talouspoliittisesta näkökulmasta. Minun mielestäni sivistyksellä on itseisarvo, tämä on sivistyksellisestä näkökulmasta huonoa, mutta merkittävä osa näistä kriitikoista on nostanut esille sen, että tämä on uhka Suomen kilpailukyvyille: tämä heikentää meidän talouskasvua, tämä vaikeuttaa uusien työpaikkojen syntyä. Minä haluaisin, että hallitus vielä ottaisi kantaa tähän kritiikkiin: jos hallituspuolueiden sisälläkin on laajaa ymmärrystä siitä, että nämä leikkaukset saattavat olla haitallisia kasvulle, niin miksi siitä huolimatta tehdään tällaisia linjaratkaisuja, tämäntyyppisiä päätöksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

Lopuksi vielä, kun edustaja Turunen otti kantaa tähän tutkijoiden yrittäjän uraan, on pakko todeta, että myöskin hallituksen rakenneuudistuspaperissa on linjaus siitä, että (Puhemies koputtaa) pitää vahvistaa tutkijoiden tietoisuutta yrittäjyydestä.

16.48 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Sinänsä olen pahoillani siitä, että edustaja Zyskowiec on pyrkinyt aktiivisesti ohjaamaan tätä keskustelua pois itse asiasta eli siitä, mistä me tänään keskustelemme, yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta eli indeksien jäädyttämisestä. Mutta hän kuitenkin vaati puheenvuorossaan vastauksia nimenomaan sosialidemokraateilta liittyen siihen, mistä ennen vaaleja puhuimme ja mitä nyt olemme puhuneet esimerkiksi tässä meidän vaihtoehtobudjetissamme. Voin sanoa, että näistä molemmista löytyy aivan samankaltaisia toimia eli siitä, mitä olemme ennen vaaleja puhuneet, ja siitä, mitä nyt löytyy tästä meidän vaihtoehtobudjetistamme. Sieltä löytyy esimerkiksi sellainen säästökohde kuin työttömyydestä säästäminen. Sitä kautta työllistetään enemmän ihmisiä. Meidän vaihtoehtobudjetissamme on esitelty Rinteen työllistämismalli, ja eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan sen piiriin saataisiin noin 15 000 ihmistä työllistettyä työllistämissetelin avulla ja se tasapainottaisi julkista taloutta 140—250 miljoonaa euroa. Tällaisista toimista olemme puhuneet ennen vaaleja, ja näitä toimia nyt tässä meidän vaihtoehtobudjetissamme olemme konkreettisesti esittämässä. Emme suinkaan pohjaa näitä omiin laskelmiin, vaan olemme eduskunnan tietopalvelulta nämä laskelmat saaneet ja siellä teettäneet.

Mutta sitten itse tästä asiasta eli koulutuksesta: Se on juuri näin, niin kuin täällä monessa hyvässä puheenvuorossa on todettu, että kun me nyt säästämme koulutuksesta näin merkittävästi kuin mitä hallitus tekee, kun me leikkaamme sieltä, niin se on suoraan leikkaus tulevaisuudesta. Esimerkiksi nämä yliopistoihin, korkeakoulukenttään kohdistuvat säästöt heikentävät meidän perustutkimuksen tekemisen edellytyksiä, ja monet merkittävät innovaatiot ovat juuri syntyneet esimerkiksi perustutkimuksen pohjalle. Eli vaikka me emme vielä tiedä, mihin se tutkimus, mitä esimerkiksi yliopistokentässä tehdään, tulevaisuudessa johtaa, niin se on ollut edesauttamassa monia niitä (Puhemies koputtaa) innovaatioita ja keksintöjä, mistä tulevaisuuden kasvua on syntynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt pyydän puhujaa siirtymään puhujapöytäntöön, jos haluaa jatkaa. Ellei, seuraavana on vuorossa edustaja Krista Kiuru.

16.50 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin puhua täältä paikaltani, koska edustaja Turunen ei enää ole paikalla. Minusta olisi hyvä, että silloin kun esitetään kritiikkiä ja moitteita, oltaisiin myös ottamassa vastaan täällä rakentavalla tavalla sitä palautetta.

Tältä osin ajattelin, etten käy enää hirveästi muiden aikaa tuhlaamaan, mutta sen totean, että minä juuri yritin omassa puheenvuorossani sanoa, että korkeakoulukentällä on tehty arvokasta työtä siinä, millä tavalla rakenteita voitaisiin kehittää. Yksi hyvä esimerkki siitä on tämä duaalimalli, jonka nostin jo äsken esiin. Kai me nyt olemme sitä mieltä, että naapuritonteilla sijaitsevat ammattikorkeakoulu ja yliopisto voisivat jotain yhdessä tehdä. Tätä normien purkamista ei voi tehdä, sitä lasista seinää, joka siinä välissä on, ei voi Suomen valtiossa purkaa, ennen kuin kokoomus tulee järkiinsä. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että koko tuo korkeakouluväen kanssa yhteistyössä tehty tiekartta tulevaisuuteen lähtee siitä, että teetettiin maaliskuussa valtavan iso tutkimus, jossa lähdettiin juuri siitä, että tämän tyyppistä tiekarttaa haettaisiin, jossa tehtäisiin järkevämällä tavalla tätä tehostamistyötä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 74/2015 vp

Nyt tehostamistyössä lyödään valtava summa tehostamista niille yksiköille, jotka ovat tehneet sitä koko ajan. Tämä on mahdoton ajatus, että me ajattelisimme, että ihmiset koulutautuvat alempaan korkeakoulututkintoon, jota tämä niin sanottu ammattikorkeakoulututkinto on ulkomailla: Suomessa se ei kuitenkaan ole suoraan verrannollinen siihen, mitä sitten yliopistossa, kun opintoja jatkaa, voi saada vastineeksi. Meillä menee valtavasti työaikaa, opetusta ja myöskin tutkimusaikaa, hukkaan siinä, että näitä rakenteita ei ole tämän osalta pystytty millään tavalla järkevöittämään. Insinöörit ovat kautta linjan jo opiskelleet ensin insinööriksi ja sitten sen jälkeen diplomi-insinööriksi, siinä ei ole ollut mitään ongelmaa. Mutta jostain syystä tätä ei saada koko korkeakoulukentälle tapahtumaan. Sen takia minusta on aika erikoista, että edustaja Turunen ei sen vertaa (Puhemies koputtaa) viitsinyt selvittää, perehtyä, mistä tässä tiekartassa oli kysymys. (Puhemies koputtaa) Se oli väen kanssa yhdessä tehty.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 38/2015 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.